

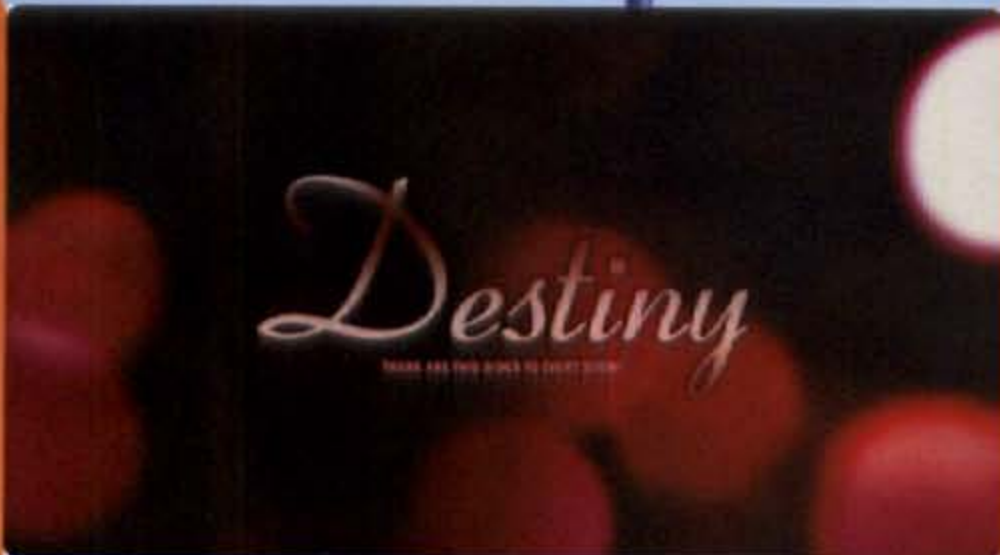
Research and Development Newsletter

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๘๘ ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวี มีชัย ชโย

งานวิจัยและพัฒนา

- เรื่อง... กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย
- เรื่อง... ปัญหาทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ

บทความที่น่าสนใจ

เรื่อง... ผู้นำที่ฉลาดรู้ทางอารมณ์ (Emotionally Intelligent Leadership)

เรื่อง... ประเทศอะไรที่เล็กที่สุดในโลก?

สารน่ารู้... ความเชื่อ

รอบรู้นอกสภา... วิจัย... ใครว่ายาก

เรียนรู้กับวิจัย..... การสูมตัวอย่าง

พบปะนักวิจัย... ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด

ปิดท้ายวิจัย... ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง

เป็นศูนย์ข้อมูลแห่งการเรียนรู้ ยึดหลักธรรมาภิบาล วิชาการนำสมัย

จิตใจให้บริการ สนับสนุนสถาบันนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๕ ธันวาคม เวียดนามบรมชบถมภพถมัย
ข้าฯ บาทไทยน้อมเกล้า้องค้ทรงศรี
กราบพระบาทถวายเป็นราชพลี
สุดดี เทิดไท้ ๑๑ครราชันย์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ข้าราชการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
สำนักวิชาการ

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

เอกสารข่าวการทำงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๘๘

ประจำเดือน ธันวาคม ๒๕๕๒

ที่ปรึกษา

นายจรูญ พันธุ์เป็รื่อง

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางวิจิตรา วัชรภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม

ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร
ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้
ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กองบรรณาธิการ

นางสาวอุษา

โมษิตตระกูล

นางสิวพร

สุขเอียด

นางสาวพจนา

ธิรามนตร์

นางสาวนารีลักษณ์

ศิริวรรณ

นายจันทมร

สีหาบุญลี

นายสิริสุสร

กระแสรุสนทร

นางสาวปิยะวรรณ

ปานโต

นางสาววิมลลักษณ์

ศานติธรรม

นางสาวปรียวรรณ

สุวรรณสุนย์

นางสาวอัญชลี

จวงจันทร์

บรรณาธิการ

นายจันทมร

สีหาบุญลี

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗ - ๘

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๒

ผู้จัดทำ

นางสาวธณัฐดา

หาเรือนศรี

นางณัฐชานันท์

หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภคกัญญา

มากทองไทร

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

บทบรรณาธิการ

ปีเก่ากำลังลี้ลับไป ปีใหม่ที่กำลังจะเข้ามาแทนที่ วันเวลาที่เปลี่ยนไปไวเหมือนฝัน ขณะเดียวกัน สภาการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกก็ยังคงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและสันติสุขของโลกที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อนำไปสู่สันติภาพของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โลก ปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อมก็แจกเช่นเดียวกัน ทุกประเทศทั่วโลกต่างหันมาให้ความสนใจและตระหนักถึงปัญหาที่กำลังส่งผลกระทบต่อโลกมากยิ่งขึ้น นับเป็นนิมิตหมายที่ดี ขณะที่ปัญหาทางเศรษฐกิจก็ทำท่าจะดีขึ้น เมื่อนานาประเทศมีการประชุมในหลายวาระโอกาสและประสานความร่วมมือเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล จะอย่างไรก็ตาม ยุคโลกาภิวัตน์นี้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมโลกมิใช่ปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งอีกต่อไป หากทุกปัญหาที่เกิดขึ้นของทุกประเทศในโลก ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา หรือยังไม่พัฒนายังต้องประสานความร่วมมือเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทั้งนี้ก็เพื่อความมั่นคงและสันติสุขของมวลมนุษยชาติทั่วโลก

สำหรับเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับส่งท้ายปีเก่านี้ ยังคงนำเสนอเนื้อหาสาระวิชาการที่ได้จากผลงานด้านการวิจัยและพัฒนาในเรื่อง **กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย ปัญหาทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ** คอลัมน์บทความที่น่าสนใจนำเสนอ ความรู้เกี่ยวกับทางอารมณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้จะก้าวเป็นผู้นำใหม่ในปีใหม่นี้คือเรื่อง **ผู้นำที่ฉลาดรู้ทางอารมณ์** ส่วนคอลัมน์อื่น ๆ นั้นยังคงเปี่ยมไปด้วยเนื้อหาสาระด้านวิชาการเหมือนเช่นเคย จะอย่างไรฝ่ายบรรณาธิการสรรหาข้อมูลก็จะไม่ทำให้ท่านที่สนใจผิดหวังอย่างแน่นอน สำหรับการก้าวเข้าสู่ปีใหม่นี้ คณะผู้จัดทำยินดีน้อมรับคำเสนอแนะและติชม เพื่อการปรับปรุงรูปแบบใหม่ให้มีความทันสมัยเป็นที่น่าสนใจของท่านมากยิ่งขึ้น หากท่านมีข้อเสนอแนะหรือการปรับปรุงแก้ไข กรุณาติดต่อมาได้ที่ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. ๐๒ ๒๔๔๒๐๖๗ - ๘ โทรสาร ๐๒ ๒๔๔๒๐๖๒ ทุกวันและเวลาราชการ

กองบรรณาธิการ

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

สารบัญ

หน้า

งานวิจัยและพัฒนา

- เรื่อง กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย
เรียบเรียงโดย จันทมร สีหามุณีลี ๑
- เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร
และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ
เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์ ๗

บทความที่น่าสนใจ

- เรื่อง ผู้นำที่ฉลาดรู้ทางอารมณ์ (Emotionally Intelligent Leadership)
สิริสร กระแสร์สุนทร ๑๔
- เรื่อง ประเทศอะไรที่เล็กที่สุดในโลก?
วิมลรักษ์ ศานติธรรม ๒๓

สาระน่ารู้

- ความเชื่อ
ปิยะวรรณ ปานโต ๒๘

รอบรู้นอกสภา

- วิจัย...ใครว่ายาก
จันทมร สีหามุณีลี ๓๒

เรียนรู้กับวิจัย

- การสุ่มตัวอย่าง
ปิยะวรรณ สุวรรณสุนัย ๓๕

พบปะนักวิจัย

- ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด
อัญชลี จวงจันทร์ ๓๙

ปิดท้ายวิจัย

- ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง
บรรณาธิการ ๔๓

กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย

วิจัยโดย...นายพนิชพงศ์ พลับผล

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โบราณสถานนับได้ว่าเป็นหลักฐานสำคัญในทางประวัติศาสตร์อันแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ นับตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจถึงความมีอารยธรรมของชนชาติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในการดำรงอยู่ของชนชาติ แต่จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันโบราณสถานในประเทศไทยเกิดความเสียหายและความเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีสาเหตุของความเสื่อมโทรมจากสภาวะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในบริเวณโบราณสถานและความเสื่อมโทรมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยเฉพาะความเสื่อมโทรมของโบราณสถานที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ จึงจำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมาย ดังนั้น เพื่อให้การอนุรักษ์โบราณสถานของชาติได้รับการปรับปรุงแก้ไข และมีมาตรการทางด้านกฎหมายที่บังคับใช้อย่างทันสมัย และทันต่อสถานการณ์ทางสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาเรื่อง กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดและมาตรการการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานตามหลักการสากล
๒. เพื่อศึกษาถึงมาตรการดำเนินการและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำมาตรการต่าง ๆ ในประเทศไทยมาใช้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน

LI RT

๓. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานในประเทศไทย

สมมติฐานการศึกษาวิจัย

การดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานในประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการ คือ กรมศิลปากร และมีพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ใช้บังคับอยู่ แต่การดำเนินการดังกล่าวยังมีปัญหาซึ่งทำให้การอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และน่าจะไม่สอดคล้องกับหลักการสากลของการอนุรักษ์โบราณสถานตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้งมุ่งเน้นศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งโบราณสถานในประเทศไทย โดยศึกษาถึงแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายและสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่ในแหล่งโบราณสถานซึ่งปรากฏในสนธิสัญญาต่าง ๆ และกฎหมายภายในของประเทศไทย รวมถึงภาระหน้าที่ขององค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นวิธีการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย อนุสัญญา และกฎบัตรระหว่างประเทศ ร่างมาตรฐานและแนวปฏิบัติของกรมศิลปากร งานวิจัย บทความทางวิชาการ สื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตำราทางวิชาการและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยนำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาวิเคราะห์ในหลักกฎหมาย แนวคิดกระบวนการ ปัญหาและแนวทางวิธีการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานตามหลักสากลและตามกฎหมายไทย พร้อมทั้งเสนอแนะในสิ่งที่ควรนำมาปรับใช้เพิ่มเติมในประเทศไทย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนานาประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานตามหลักการสากลนี้ปรากฏตามกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอนุสัญญาหรือกฎบัตรระหว่างประเทศกับกฎหมายไทย จะทำให้ทราบถึงแนวคิดและมาตรการการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานตามหลักสากล และทราบถึงมาตรการและปัญหาการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานของประเทศไทย อีกทั้งยังทำให้ทราบถึงแนวทางการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

LIERT

ผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้พบว่า สภาพปัญหาความเสื่อมโทรมของโบราณสถานในประเทศไทยเป็นปัญหาที่สะสมกันมานาน โดยมีสาเหตุมาจากความเสื่อมโทรมของสภาพสิ่งแวดล้อมในบริเวณใกล้เคียงที่อยู่โดยรอบกับโบราณสถานเกือบทั้งสิ้น ซึ่งสภาพความเสื่อมโทรมของโบราณสถานนี้มีลักษณะ ๒ ประการ คือ ความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นต่อตัวโบราณสถานและความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในบริเวณใกล้เคียงโบราณสถาน ซึ่งมาตรการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทยนั้น มาตรการทางกฎหมายนับว่าเป็นมาตรการที่สำคัญและเป็นมาตรการหลักที่ภาครัฐนำมาใช้ ซึ่งอาจจะยังไม่สอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์โบราณสถานที่เป็นสากล และสภาพที่แท้จริงของโบราณสถานที่มีสาเหตุความเสื่อมโทรมมาจากสภาพสิ่งแวดล้อมและการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถที่จะอธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เบื้องต้นได้ ดังนี้

๑. แนวคิดและมาตรการการดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานตามหลักสากล ดังนี้

๑.๑ หลักการสากลในการอนุรักษ์โบราณสถาน คือ โบราณสถานที่ตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคนนั้นเปี่ยมด้วยเรื่องราวจากอดีตและคงอยู่มาจนถึงวันนี้ เป็นพยานหลักฐานของประเพณีอันเก่าแก่ที่เคยสืบทอดกันมา ประชาชนในปัจจุบันได้มีความสำนึกในเอกภาพของคุณค่าแห่งมนุษยชาติและมองโบราณสถานในฐานะที่เป็นมรดกของส่วนรวม จึงเป็นที่ยอมรับถึงความรับผิดชอบร่วมกันในอันที่จะปกป้องมรดกเหล่านี้ไว้ให้อนุชนรุ่นต่อไป นับว่าเป็นหน้าที่ของทุกประเทศที่จะมอบมรดกเหล่านี้โดยคงไว้ซึ่งความเป็นของแท้

ดังนั้น หลักการที่ใช้แนะแนวทางในการสงวนรักษาและบูรณะอาคารโบราณสถานจึงจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบและจัดทำขึ้นเป็นพื้นฐานในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศจะรับผิดชอบในการนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ภายใต้กรอบแห่งวัฒนธรรมและประเพณีของตน หลักการสากลการอนุรักษ์โบราณสถานเหล่านี้ ได้กำหนดไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศ (International Convention) อันได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องสมบัติทางวัฒนธรรมในกรณีที่มีความขัดแย้งทางกำลังทหาร ๑๙๕๔ และอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ๑๙๗๒ เป็นต้น และกฎบัตรระหว่างประเทศ (International Charter) ที่สำคัญได้แก่ กฎบัตรสากลแห่งเมืองเวนิซว่าด้วยการสงวนรักษาและบูรณะอนุสรณ์สถานและแหล่งที่ตั้ง ๑๙๖๔ กฎบัตรแห่งเมืองฟลอเรนซ์ว่าด้วยการอนุรักษ์อุทยานประวัติศาสตร์ ๑๙๘๒ และกฎบัตรบริสเซลล์ว่าด้วยการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ๑๙๗๖ เป็นต้น

๑.๒ แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถาน คือ การดำเนินการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ซึ่งมีทั้งการรักษาคุณค่าดั้งเดิมของโบราณสถานนั้น ๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนา เช่น แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานขององค์การส่งเสริมการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ หรือ UNESCO แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานตามที่ปรากฏในอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และ

แนวทางการอนุรักษ์โบราณสถานตามที่ปรากฏในกฎบัตรสากลแห่งเมืองเวนิซ กฎบัตรแห่งเมืองฟลอเรนซ์ และกฎบัตรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์เมืองและชุมชนเมืองประวัติศาสตร์

๑.๓ การดำเนินการศึกษาและค้นคว้ารวบรวมข้อมูลโบราณสถาน มีความสำคัญมากต่อการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถาน เนื่องจากการดำเนินการอนุรักษ์จะถูกต้องเหมาะสมนั้นจะต้องมีรากฐานมาจากความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของโบราณสถาน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการบิดเบือนคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่แท้จริง ซึ่งลักษณะของการศึกษานี้ ประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าทางโบราณคดี การจัดทำเอกสารและการจัดการข้อมูล

๑.๔ การป้องกันพื้นที่ของโบราณสถาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สภาพของโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี หรือบริเวณประวัติศาสตร์นั้นคงสภาพอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน รวมถึงการป้องกันทางกายภาพของแหล่งโบราณสถาน เพื่อให้แน่ใจว่าปลอดภัยจากการถูกโจรกรรมหรือถูกทำลาย และการถูกบุกรุกพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นแหล่งโบราณสถาน ซึ่งสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ดังนั้น ในการจัดให้มีบริเวณพื้นที่กันชน (Buffer Zones) จึงสามารถป้องกันบริเวณของประวัติศาสตร์จากการถูกรุกล้ำได้เป็นอย่างดี

๑.๕ การฟื้นฟูแหล่งโบราณสถาน คือ กระบวนการให้แหล่งโบราณสถานที่มีความเสื่อมโทรมให้คืนสู่สภาพดีดั้งเดิมหรือใกล้เคียงกับสภาพแท้จริงของแหล่งโบราณสถานนั้น ๆ ด้วยการบูรณปฏิสังขรณ์ การเสริมความมั่นคงแข็งแรง การสร้างรูปแบบขึ้นมาใหม่ การซ่อมบำรุงและการดำเนินการสงวนรักษา

๒. มาตรการดำเนินการและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำมาตรการต่าง ๆ ในประเทศไทย มาใช้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถาน

การดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูสงวนรักษาโบราณสถานในประเทศไทยนั้น แม้ว่าในปัจจุบันจะมีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถาน อีกทั้งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานและเป็นสมาชิกอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎบัตรระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการอนุรักษ์โบราณสถาน ซึ่งมีพันธกรณีที่จะต้องนำหลักการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานตามกฎหมายระหว่างประเทศต่าง ๆ มาใช้บังคับในการดำเนินการในประเทศไทย รวมทั้งการนำเอาหลักการสากลในสนธิสัญญาระหว่างประเทศมาใช้ในการกำหนดแนวทางและวิธีการอนุรักษ์โบราณสถาน แต่การดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูสงวนรักษาโบราณสถานก็เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกรอบกฎหมายมารองรับและสนับสนุนการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานตามแนวสากลที่ดีเพียงพอ เนื่องจากขาดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน ขาดงบประมาณการดำเนินการ บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอและขาดความเชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน และที่สำคัญการอนุรักษ์โบราณสถานของไทยไม่สอดคล้องกับหลักการสากล และยัง

ไม่มีกฎหมายที่เอื้อต่อการอนุรักษ์โบราณสถาน และการอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทยนั้นมีเพียงกรมศิลปากรเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ องค์กรอื่นไม่มีบทบาทในเรื่องเหล่านี้เท่าที่ควร อีกทั้งกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันขาดประสิทธิภาพ อันทำให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเสียโอกาสในการอนุรักษ์และการพัฒนาควบคู่กันไป ส่วนมาตรการการควบคุมความชำรุดทรุดโทรมของโบราณสถานนั้น ในส่วนนี้กฎหมายไม่อาจบังคับใช้ได้เท่าที่ควร เพราะขาดการตรวจตราและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

๓. แนวทางในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูโบราณสถานในประเทศไทย ดังนี้

๑. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามของโบราณสถาน ให้มีความหมายครอบคลุม และชัดเจนยิ่งขึ้น

๒. ควรให้มีคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยให้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผนงานหลัก ประสานติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานหลัก พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนเสนอแนะให้ความเห็น คำแนะนำ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์ และแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลรักษาโบราณสถาน พิจารณารายงานของกรมศิลปากรเกี่ยวกับสถานการณ์ในการอนุรักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง สืบทอดและสืบสานการดำเนินการด้านอนุรักษ์โบราณสถาน และให้คณะกรรมการมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญมอบหมาย

๓. ควรจัดให้มีการจัดระดับความสำคัญของโบราณสถาน ด้วยเหตุที่โบราณสถานแต่ละแห่งมีคุณค่าหรือประวัติความเป็นมาไม่เท่าเทียมกัน จึงควรแก้ไขกฎหมายจัดลำดับความสำคัญของโบราณสถาน ตามขนาด รูปร่างลักษณะ ฝีมือการก่อสร้างและประวัติศาสตร์ความเป็นมา รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่น

๔. การเวนคืนที่ดินโบราณสถานและการพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์โบราณสถานด้วยการปรับปรุงการใช้มาตรการให้เจ้าของอาคารหรือที่ดินพื้นที่อนุรักษ์เต็มใจและสมัครใจให้ความร่วมมือ ซึ่งอาจจะกระทำโดยการกำหนดเงินค่าชดเชยให้เหมาะสม และจัดให้เป็นเขตพื้นที่ที่มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ต้องการอนุรักษ์ในพื้นที่นั้น

๕. การสร้างมาตรฐานกลางเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยการบัญญัติเป็นกฎหมาย บังคับให้การดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานพื้นที่ต่าง ๆ จะต้องมีการจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

๖. มาตรการทางกฎหมายในการสร้างแรงจูงใจเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยการใช้มาตรการทางด้านภาษีกำหนดให้ผู้ที่บริจาคหรือจ่ายเงินในการซ่อมแซมหรือบูรณะโบราณสถานมีสิทธิได้รับการหักลดหย่อนภาษีได้

LIART

นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีมาตรการในด้านการบริหารจัดการ คือ การให้เงินหรือตั้งกองทุนสนับสนุน ด้านการสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์โบราณสถาน ด้วยการสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์โบราณสถาน การใช้มาตรการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว และการกระจายอำนาจหลักภารกิจในการอนุรักษ์โบราณสถานสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

เอกสารอ้างอิง

พนิชพงศ์ พลับผล (๒๕๕๒). กฎหมายอนุรักษ์โบราณสถานในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.

ปัญหาทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ

วิจัยโดย...วิรัตน์ เนยสูงเนิน

รัฐสภาเป็นสถาบันการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นสถาบันนิติบัญญัติมีหน้าที่หลักในการตรากฎหมาย ซึ่งกฎหมายทุกฉบับต่างมีจุดเริ่มต้นที่การนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาในรูปของร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อรัฐสภานั้น รัฐธรรมนูญกำหนดว่า ร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน โดยทั่วไปร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอมานั้นต้องมีการตรวจสอบว่าเป็นหรือไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน โดยที่รัฐธรรมนูญมอบอำนาจให้บุคคลหรือองค์กรเป็นผู้วินิจฉัย ถ้าวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเงิน ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปให้นายกรัฐมนตรีเพื่อให้คำรับรองก่อนที่จะส่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อนายกรัฐมนตรีให้คำรับรองแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงสามารถบรรจุร่างพระราชบัญญัติเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ส่วนร่างพระราชบัญญัติที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะสั่งให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

ในการทำหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ นอกจากการทำหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ยังทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกประธานคณะกรรมการสามัญ จำนวน ๒ คนไปดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสภาสถาบันพระปกเกล้า ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภา

ผู้แทนราษฎรทุกคณะให้ความเห็นชอบร่างระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมในฐานะที่เป็นองค์กรย่อยในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อพิจารณาขอบเขตการใช้อำนาจหน้าที่แต่ละด้านของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมาธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ จะเห็นได้ว่า มีการประชุมโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ และการประชุมทำหน้าที่ด้านอื่น ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาด้านโครงสร้าง สถานะทางกฎหมาย อำนาจหน้าที่และผลการปฏิบัติตามมติที่ประชุม

วิรัตน์ เนยสูงเนิน จึงมีความสนใจศึกษาปัญหาทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ เพื่อศึกษาปัญหาด้านโครงสร้าง ปัญหาสถานะ ปัญหาอำนาจหน้าที่และปัญหาผลการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค หรือข้อจำกัดในการประชุม รวมทั้งบทบาทอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อนำผลการศึกษามาเสนอแนวทางในการปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ให้มีความเหมาะสมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงปัญหาด้านโครงสร้าง ปัญหาสถานะ ปัญหาอำนาจหน้าที่ และปัญหาผลการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ และบทบาทในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๒. เพื่อทราบปัญหาอุปสรรค หรือข้อจำกัดในการประชุมบทบาทอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ และบทบาทในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

LI RT

๓. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยปรับปรุง พัฒนา กำหนดรูปแบบและทิศทางการบทบาทอำนาจหน้าที่ให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ บทความทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และตำราทาง วิชาการต่าง ๆ โดยนำเอกสารดังกล่าวมาวิเคราะห์ ประกอบกับการเฝ้าติดตาม วิธีการดำเนินงานของที่ประชุม ร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. ปัญหาโครงสร้างของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธาน คณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ กำหนดโครงสร้างในการประชุมเพื่อทำหน้าที่ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ และการประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของ สภาผู้แทนราษฎร ระบุโครงสร้างกำหนดให้เป็นการประชุมเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภา ผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการการสามัญเท่านั้น การที่ประธานคณะกรรมการการสามัญได้ มอบหมายให้รองประธานคณะกรรมการการสามัญ กรรมการการสามัญ หรือผู้มีตำแหน่งในคณะกรรมการ การสามัญ เข้าร่วมประชุมแทนและร่วมใช้สิทธิต่าง ๆ เฉกเช่นเดียวกับประธานคณะกรรมการการสามัญคณะ อื่น ๆ เช่น การอภิปราย การลงมติสำคัญ ๆ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราช บัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่ได้ กำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมประชุมแทนประธานสภา ผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะไว้

๒. ปัญหาสถานะทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และ ประธานคณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้บัญญัติรองรับสถานะทางกฎหมายในการทำหน้าที่แต่ละด้านแล้ว ซึ่งจะมีการประชุมเพื่อทำ หน้าที่ดังกล่าวก็ต่อเมื่อมีการเสนอเรื่องให้ที่ประชุมใหม่ ฉะนั้น การที่ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา

ผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคนได้ประชุมทำหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรในห้วงเวลาที่ไม่มีการเสนอเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ สถานะของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคน จึงยังคงวาระการดำรงสถานะตลอดไป จนกว่าจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔

๓. ปัญหาอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคน โดยที่อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคน ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ดังนั้น การประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นการประชุมเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้กำหนดไว้

๔. ปัญหาผลการปฏิบัติตามมติที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคน ในส่วนของการปฏิบัติตามมติที่ประชุมในกรณีที่ได้ประชุมเพื่อทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ บุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินการได้อย่างไม่มีปัญหาและอุปสรรค ส่วนการดำเนินงานตามมติที่ประชุมได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในการดำเนินงานไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับการทำหน้าที่ไว้ ทำให้ไม่มีสภาพบังคับในส่วนของคุณคน ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาโครงสร้าง สถานะทางกฎหมาย อำนาจหน้าที่และผลการปฏิบัติตามมติที่ประชุมของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคน มีประเด็นที่หยิบยกมาพิจารณาเป็นปัญหาทางกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยในการประชุม สมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

๑. ปัญหาโครงสร้างของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคน เพื่อให้การดำเนินการประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคน เหมาะสมถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดโครงสร้างการประชุมไว้เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งเป็นประธาน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญ การมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ทำหน้าที่ และใช้สิทธิการอภิปราย การลงมติต่าง ๆ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้ในที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญ ของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ กรรมการชุดใดไม่มีประธานคณะกรรมการ หรือประธาน คณะกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการประชุมพิจารณาเลือกบุคคลที่มี ตำแหน่งในคณะกรรมการนั้นเป็นผู้แทนประธานคณะกรรมการสามัญเข้าร่วมประชุม และใช้สิทธิในที่ ประชุมได้เช่นเดียวกับประธานคณะกรรมการ แล้วแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ และให้นำเป็น องค์กรประชุม อภิปรายและร่วมลงมติต่าง ๆ ได้

๒. ปัญหาสถานะทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และ ประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ในการทำหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ซึ่งมีสถานะ ทางกฎหมายบัญญัติรองรับการทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ และ การประชุมที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับสถานะการทำหน้าที่ ซึ่งได้ทำหน้าที่ประชุมควบคู่ไปกับการ ประชุมที่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้ ฉะนั้น เมื่อมีการประชุมโดยมีองค์ประกอบเป็นการประชุมรูปแบบ กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยประธานคณะกรรมการสามัญทั้งสี่ฝ่ายรัฐบาล และสี่ฝ่ายค้าน มีลักษณะการ ประชุมเป็นแบบต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการประชุมรูปแบบคณะกรรมการถาวรประจำสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ที่ ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธาน คณะ กรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร ทุกคณะ ทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ จึงสมควรให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดทำ ประกาศสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการแต่งตั้งที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธาน คณะ กรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ เป็นการทำหน้าที่ในรูปแบบคณะบุคคลที่เรียกว่า “คณะกรรมการการประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของ สภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ” โดยอาศัยอำนาจการแต่งตั้งจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔

๓. ปัญหาอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธาน คณะ กรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ในส่วนอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ที่มีการ บัญญัติอำนาจหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการ วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ มีเนื้อหาสาระสำคัญหรือสงสัยว่า เป็นหรือไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน โดยนำหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร มาใช้บังคับในการประชุม

๓.๒ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเลือกประธานคณะกรรมการสามัญจำนวนสองคนไปดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสภาสถาบันพระปกเกล้า โดยนำข้อบังคับสถาบันพระปกเกล้าว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสภาสถาบันซึ่งเลือกจากประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาใช้บังคับกับที่ประชุม

๓.๓ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้ความเห็นชอบร่างระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมการให้ความเห็นชอบโดยนำธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมคณะกรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

จากที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยควรกำหนดให้เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ในการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร

๔. ปัญหาผลการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ

๔.๑ การปฏิบัติตามมติในการทำหน้าที่ของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ ในทางปฏิบัติไม่เป็นปัญหาทางกฎหมายกับบุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้นำมติที่ประชุมไปปฏิบัติตามหน้าที่รับผิดชอบเป็นประจำ

๔.๒ ปัญหาผลการปฏิบัติตามมติที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ในกรณีที่ประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งไม่ใช่เป็นการทำหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงเป็นปัญหาผลการปฏิบัติตามมติที่ประชุมที่ไม่มีสภาพบังคับกับบุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ แม้ว่าในทางปฏิบัติสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการ บุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้นำมติที่ประชุมมาปฏิบัติแล้วก็ตาม ดังนั้น เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ ทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุม

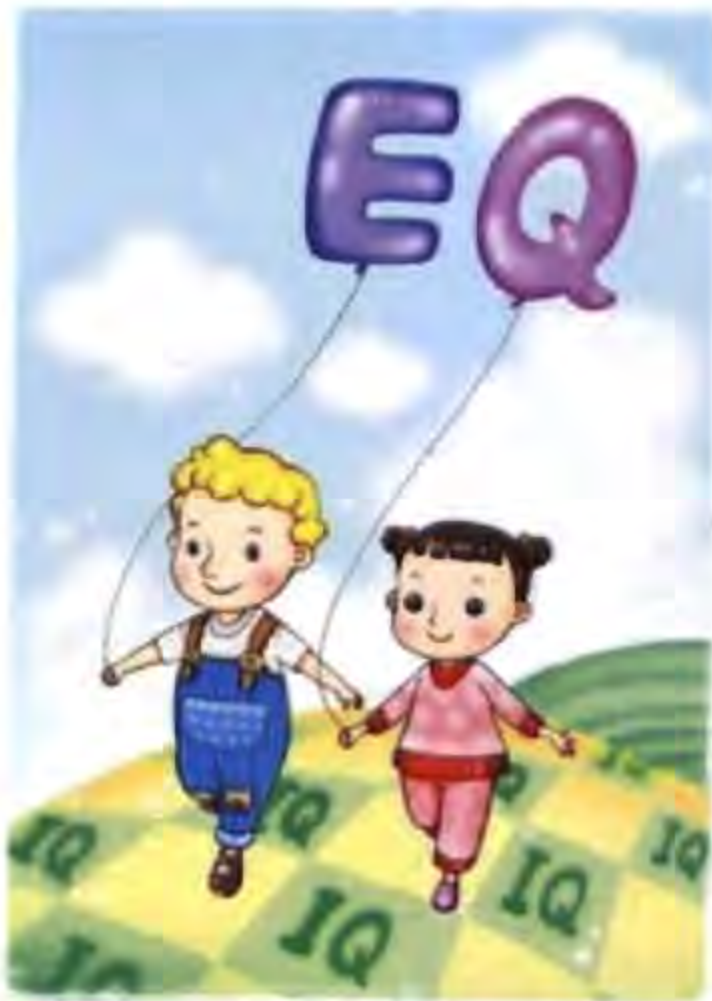
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยกำหนดให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องให้กับบุคคล ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ดำเนินการตามมติที่ประชุมโดยไม่ชักช้า ถ้าหากบุคคล ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ละเลย ไม่ปฏิบัติตามมติที่ประชุมตามที่ กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินเวลาอันสมควรโดยไม่มีเหตุผล ให้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรทำรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรรับทราบเป็นเรื่องด่วนได้ แล้วเสนอเรื่องต่อ ศาลปกครองเพื่อพิจารณาต่อไป

เรียบเรียงโดย อัญชลี จวงจันทร์

เอกสารอ้างอิง

วิรัตน์ เนยสูงเนิน. เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และ ประธานคณะกรรมการการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐.

บทความที่น่าสนใจ

ผู้นำที่ฉลาดรู้ทางอารมณ์ (Emotionally Intelligent Leadership)

เรียบเรียงโดย สิริสรุ กระแสร์สุนทร

เดือนตุลาคมของทุก ๆ ปี สำหรับข้าราชการไทยอย่างเรา ๆ ถือได้ว่าเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านปีงบประมาณ หรือเริ่มต้นปีงบประมาณใหม่ ไม่ใช่เดือนมกราคม ตามแบบของเอกชน บริษัท ห้างร้าน หรืออย่างต่างประเทศทั่วไป โดยราชการจะนับเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคมของทุกปีเป็นต้นมา ซึ่งมักจะมีหลายสิ่งหลายอย่างต้องปรับเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นแผนดำเนินงาน การเริ่มต้นโครงการใหม่ ๆ รวมถึงการได้รับชั้นเงินเดือนใหม่ที่ใฝ่รอลุ้นอีกด้วย และที่ลืมเสียไม่ได้สำหรับ

ข้าราชการไทย คือ การเปลี่ยนถ่าย การรับมอบงานใหม่ในตำแหน่งสำคัญ ๆ รวมถึงการที่ผู้บริหารท่านเก่าจะต้องเกษียณอายุราชการจากพวกเราไปพักผ่อนที่บ้านกับครอบครัว และมีการแต่งตั้งผู้บริหารใหม่เข้ามาทำหน้าที่แทน จะว่าไปแล้วการเป็นผู้บริหารนั้น มิใช่เรื่องง่ายเลยทีเดียว แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่มุ่งหวัง และหมายปองของหลาย ๆ ท่าน การจะขึ้นดำรงตำแหน่งดังกล่าวอย่างน้อยควรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ มีทักษะพิเศษในด้านนั้น ๆ ฉะนั้นคนที่จะขึ้นเป็นผู้บริหารและจะเป็นผู้บริหารที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องมีหรือพัฒนาให้มีสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ไม่เช่นนั้นการทำงานในฐานะผู้บริหารก็จะถือว่าเป็นเรื่องยากลำบากทีเดียว และสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการที่จะเป็นผู้นำหรือผู้บริหารในยุคปัจจุบันที่ทุกหน่วยงาน ทุกสังคมให้ความสำคัญ และให้การยอมรับว่าผู้นำ ผู้บริหารที่ดีควรจะต้องมี คือ ผู้นำควรต้องมีความฉลาดทางอารมณ์หรือที่เราคุ้นหูกับคำว่า "EQ" นั่นเอง จากการศึกษาบทความเรื่อง "ผู้นำที่ฉลาดรู้ทางอารมณ์" ของรองศาสตราจารย์สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ ที่นำลงเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ <http://suthep.cru.in.th/> ถือได้ว่าเป็นบทความดังกล่าวมีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหลาย ๆ ท่านที่อนาคตหวังจะเป็นผู้บริหารที่ดีต่อไป ลองศึกษารายละเอียดในเรื่องนี้ได้เลยครับ

นักจิตวิทยาและนักวิจัยตลอดจนผู้นำทั้งหลายในยุคปัจจุบัน ได้ให้ความสนใจและยอมรับถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นความสามารถที่เชื่อมโยงกับความมีประสิทธิภาพของมนุษย์ มีนักวิจัยเช่น Daniel Goleman กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญเป็นสองเท่าของความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) รวมกับทักษะทางเทคนิคในการช่วยให้ทำงานได้สำเร็จ นอกจากนี้บุคคลยังมีตำแหน่งสูงขึ้นในองค์กร ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ยิ่งทวีตามความสูงของตำแหน่งนั้น ทั้งนี้ เพราะการมีทักษะและความเข้าใจทางอารมณ์ จะช่วยเป็นตัวขับเคลื่อนความคิดและการตัดสินใจตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นของผู้นำ

LIART

มีผลการวิจัยที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย : UCLA ซึ่งแสดงว่าร้อยละ ๗ ของความสำเร็จในการเป็นผู้นำมีส่วนเกี่ยวข้องกับความฉลาด ส่วนอีกร้อยละ ๙๓ เป็นผลจากคุณสมบัติอื่นได้แก่ ความไว้วางใจ ความมีสมดุลง การรับรู้ความเป็นจริง ความซื่อสัตย์ ความเป็นอยู่ และการมีอำนาจเหนือ คุณสมบัติด้านเชาวน์ปัญญาเหล่านี้เป็นที่มาของ EQ หรือความฉลาดทางอารมณ์ทั้งสิ้น

Higgs และ Dulewicz นักวิจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ได้ช่วยทำให้คำนิยามที่แจ่มชัดขึ้นของคำว่าความฉลาดทางอารมณ์หรือ Emotional intelligence และช่วยให้เราเข้าใจถึงผลกระทบต่อภาวะแวดล้อมของการทำงาน โดยเห็นว่าควรให้คำนิยามใหม่ไว้ดังนี้

“ความฉลาดทางอารมณ์” หมายถึง การบรรลุเป้าหมายของบุคคล โดยใช้ความสามารถบริหารจัดการกับความรู้สึกและอารมณ์ตนเอง มีความสามารถรับรู้ได้ไว และมีอิทธิพลต่อบุคคลสำคัญอื่น ๆ และสามารถในการสร้างสมดุลงของภาวะจิตใจและแรงขับของตนด้วยพฤติกรรมอย่างผู้มีสติสัมปชัญญะและมีจริยธรรม

ฉะนั้น กล่าวได้ว่า ผู้นำที่มีประสิทธิผล คือ ผู้นำที่สามารถในการควบคุมและกำกับพลังอำนาจทางอารมณ์ของตน ไปเพื่อการเสริมสร้างความพึงพอใจรวมทั้งขวัญกำลังใจและแรงจูงใจของพนักงาน ตลอดจนส่งเสริมความมีประสิทธิผลให้กับองค์การ โดยเฉพาะในภาวะแวดล้อมที่ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์กับพนักงานและลูกค้ามากกว่าเรื่องเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ หน่วยงานทั้งหลายจึงเพิ่มความสำคัญต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับผู้นำของตนมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

สำหรับระดับ EQ ที่ได้จากการทำแบบประเมินต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่จะชี้บ่งว่า บุคคลที่ได้รับการประเมิน มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านใดบ้างที่อยู่ในระดับควรแก้ไข ระดับทำงานได้เป็นผลสำเร็จ และระดับที่ดีมาก โดยแบบประเมินแต่ละชนิดก็จะประกอบด้วยความฉลาดทางอารมณ์ที่ต้องการประเมินมากน้อยต่างกัน สำหรับบทความนี้จะเลือกใช้แบบประเมินของ Hendrie Weisinger ซึ่งอยู่ตอนท้ายของบทความ เพื่อให้ผู้อ่านลองประเมินความฉลาดทางอารมณ์ หรือ EQ ของตัวเองต่อไป

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำตามแนวคิดของ Daniel Goleman

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลล่าสุด Goleman ได้แบ่งความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น ๒ สมรรถนะ คือ สมรรถนะที่เกี่ยวกับตนเองแบ่งย่อยได้เป็น ๒ ด้าน และสมรรถนะที่เกี่ยวกับสังคมแบ่งย่อยได้เป็นอีก ๒ ด้าน โดยในแต่ละด้านสามารถแบ่งย่อยออกเป็นสมรรถนะต่าง ๆ ที่ผู้นำพึงมีรวมทั้งหมดเป็น ๑๘ สมรรถนะด้วยกัน ดังนี้

สมรรถนะที่เกี่ยวกับตนเอง (Personal competence)

เป็นสมรรถนะที่ผู้นำใช้เพื่อบริหารจัดการกับตนเอง ซึ่งประกอบด้วย ๒ ด้าน รวมทั้งสิ้น ๙ สมรรถนะ ดังนี้

LIART

๑. ด้านความสามารถตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self - Awareness) มีสมรรถนะที่สำคัญ อยู่ ๓ ประการได้แก่

๑.๑ สมรรถนะในการตระหนักรู้ตนเอง (Emotional self - Awareness)

เป็นความสามารถของผู้นำที่อ่านอารมณ์ของตนเองออก จึงพยายามควบคุมและปรับ กลไกภายใน เพราะเข้าใจดีว่าถ้าตนแสดงความรู้สึกเช่นนั้นออกไปทันทีทันใด จะส่งผลกระทบต่อคนรอบ ข้างและงานที่ทำอย่างไรผู้นำที่มีสมรรถนะนี้สูงจะสามารถมองเห็นภาพรวมของปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ดี จึง พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการแสดงออกที่เหมาะสมกว่าได้โดยฉับพลัน ผู้นำที่สามารถตระหนักรู้ตนเองได้ดี มักเป็นคนที่ตรงไปตรงมาและจริงใจ กล่าวพูดอย่างเปิดเผยถึงสภาพอารมณ์ของตนและยอมรับผิดถ้าตน แสดงออกไปไม่เหมาะสม

๑.๒ สมรรถนะในการประเมินตนเองได้อย่างถูกต้อง (Accurate Self - Assessment)

ผู้นำที่มีความสามารถตระหนักรู้ตนเองสูงจะเข้าใจถึงจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (limitation) ของตนได้ดีจึงมักมีอารมณ์ขันกับการกระทำของตนอยู่บ่อยครั้ง คนรอบข้างให้ความชื่นชมต่อ ผู้นำที่หมั่นเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงตนเองและความมีใจกว้างในการรับฟัง ข้อมูลย้อนกลับตลอดจนคำ วิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์จากผู้อื่น สมรรถนะในการประเมินตนเองได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้ผู้นำรู้ว่า เมื่อไรที่ตนควรร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น และที่ใดบ้างที่ตนสามารถเสริมสร้างทักษะและความ แข็งแกร่งใหม่ ๆ ต่อการเป็นผู้นำของตน

๑.๓ สมรรถนะด้านความมั่นใจ (Self - Confidence)

การที่ผู้นำรู้ถึงขีดความสามารถของตนได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้ผู้นำรู้จักเลือกใช้ จุดเด่นของตนเองในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ผู้นำที่มีความมั่นใจพร้อมที่จะเผชิญกับงานหรือ สถานการณ์ที่ยากลำบากได้ดี ทั้งนี้เพราะชอบยืนหยัดต่อสู้เอาชนะอุปสรรคด้วยความแน่วแน่ ด้วย คุณลักษณะเช่นนี้จึงทำให้ผู้นำโดดเด่นอยู่แถวหน้าของบุคคลอื่น สมรรถนะด้านความมั่นใจจึงเป็น คุณสมบัติที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำ

๒. ด้านความสามารถบริหารจัดการตนเอง (Self - Management)

ประกอบด้วยสมรรถนะที่สำคัญอยู่ ๖ ประการได้แก่

๒.๑ สมรรถนะในการควบคุมอารมณ์ตนเอง (Emotional Self - Control)

ผู้นำที่มีความสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้สูง จะมีวิธีการในการจัดการกับภาวะ สับสนทางอารมณ์ตลอดจนภาวะกดดันภายในตนได้ดีหรืออย่างน้อยก็สามารถหาทางออกใหม่ที่ก่อให้เกิด ประโยชน์ จุดเด่นของการควบคุมตนเองของผู้นำก็คือ มีความสงบนิ่ง ไม่หวั่นไหว และมีสติตลอดเวลาที่ เผชิญกับภาวะวิกฤตที่มีความเครียดสูง ไม่แสดงอารมณ์เสียง่าย ๆ เมื่อต้องประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ รบกวนจิตใจในชีวิตประจำวัน

LIART

๒.๒ สมรรถนะด้านความโปร่งใส (Transparency)

ผู้นำที่มีความโปร่งใสยึดมั่นต่อค่านิยมในการดำรงชีวิต ความโปร่งใส หมายความว่า รวมถึง การเปิดเผยถึงความรู้สึก ความเชื่อและการกระทำที่แท้จริงของตนเองให้ผู้อื่นเห็น มีความคงเส้นคงวาในการคิด การพูดและการกระทำที่สอดคล้องกัน นำไปสู่ความเป็นผู้มีความสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรมยึดมั่นหลักการ (Integrity) กล้ายอมรับความผิดพลาดเมื่อทำผิด กล้ายืนหยัดต่อสู้กับการกระทำที่ไร้จริยธรรมของผู้อื่นโดยไม่นิ่งเฉย กล่าวโดยสรุปสมรรถนะด้านความโปร่งใสของผู้นำก่อให้เกิดความสง่างามและความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ในสายตาผู้อื่น, ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ผู้นำขาดมิได้

๒.๓ สมรรถนะด้านความสามารถปรับตัว (Adaptability)

ผู้นำที่สามารถปรับตัวได้ดี จะมีความคล่องแคล่วในการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายโดยที่ตนเองไม่สูญเสียจุดยืนหรือพลังแต่อย่างใดเปรียบเสมือนกับน้ำที่เปลี่ยนรูปร่างตามภาชนะบรรจุโดยไม่สูญเสียคุณสมบัติแต่อย่างใด เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้ท่ามกลางปัญหา รุมเร้าและสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนขององค์การ โดยผู้นำสามารถที่จะยืดหยุ่นในการปรับตัวเข้ากับภาวะท้าทายใหม่ ๆ ปรับตัวเข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว สามารถปรับเปลี่ยนความคิดใหม่ ได้ถ้ามีข้อมูลใหม่ที่ดีกว่าและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า

๒.๔ สมรรถนะด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement)

ผู้นำที่มีสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์สูง จะมีมาตรฐานส่วนตัวสูงที่จะปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งผลงานของผู้นำเองและของผู้ร่วมงาน เป็นผู้นำที่เป็นนักปฏิบัติ (Pragmatic) โดยกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทายแต่สามารถที่จะบรรลุได้ เป็นผู้ที่สามารถคำนวณด้านความเสี่ยงได้ดีว่าผลงานที่บรรลุนั้นมีความคุ้มค่าหรือไม่ จุดเด่นการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้นำก็คือ การเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และหมั่นสอนผู้ร่วมงานตลอดเวลา เพื่อให้คุณภาพงานสูงขึ้น

๒.๕ สมรรถนะด้านริเริ่ม (Initiative)

ผู้นำที่มีจิตสำนึกเรื่องความมีประสิทธิภาพ (Sense of Efficacy) จะพยายามควบคุมกระบวนการต่าง ๆ ของการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ดี เป็นคนเก่งในการริเริ่มสิ่งใหม่ เมื่อโอกาสมาถึงก็รู้จักหยิบฉวยโอกาสนั้น แต่ถ้าโอกาสยังไม่มีก็รู้จักสร้างเงื่อนไขให้เกิดโอกาสนั้นขึ้น กล่าวคือมีอุปนิสัยเชิงรุก (Proactive) ที่ไม่ยอมนิ่งเฉยคอยรอให้โอกาสมาถึงก่อนแล้วจึงเริ่มลงมือทำ ผู้นำที่มีสมรรถนะด้านนี้จะไม่ลังเลต่อการขจัดขั้นตอนความล่าช้าของการทำงาน (Red Tape) ให้หมดไป พร้อมปรับเปลี่ยนกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค และถ้าจำเป็นก็จะกำหนดแนวทางและเป้าหมายที่ดีกว่าในอนาคต

LIIRT

๒.๖ สมรรถนะการมองโลกในแง่ดี (Optimism)

ผู้นำที่มองโลกในแง่ดีมักมองโลกอย่างมีความหวัง มีแรงจูงใจและกำลังใจสูง (Self-Motivating) มองเห็นช่องทางที่เป็นโอกาส (Opportunity) มากกว่าจะมองว่าเป็นภัยคุกคาม (Threat) เป็นผู้นำที่มองเห็นส่วนดีหรือจุดเด่นของผู้อื่นและเชื่อว่าส่วนดีหรือจุดเด่นดังกล่าวสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ เป็นผู้นำที่เชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างยังไม่มีอะไรที่สมบูรณ์ (Glass Half - Full) ดังนั้น จึงคาดหวังว่าการเปลี่ยนแปลงในอนาคตย่อมนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า (พรุ่งนี้ต้องดีกว่าวันนี้)

สมรรถนะที่เกี่ยวกับสังคม (Social Competence)

เป็นสมรรถนะที่ผู้นำใช้เพื่อบริหารความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้เกิดผลดี ซึ่งประกอบด้วย ๒ ด้านรวมทั้งสิ้น ๙ สมรรถนะ ดังนี้

๑. ด้านความตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness) มี ๓ สมรรถนะ ดังนี้

๑.๑ สมรรถนะในการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)

การเข้าใจผู้อื่น (Empathy) หมายรวมถึง ความสามารถรับรู้อารมณ์ผู้อื่น เข้าใจถึงมุมมองของคนเหล่านั้น เป็นความรู้สึกแบบ “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” และให้ความสนใจต่อความกังวลใจของคน ผู้นำที่มีความสามารถเข้าใจคนอื่นได้ดีจะเปิดใจตนเองรับรู้กรอบสัญญาณทางอารมณ์ได้อย่างกว้างขวาง จึงไวในการรับรู้ถึงความรู้สึกทางอารมณ์ของผู้อื่นโดยไม่ต้องพูด เป็นผู้นำที่รับฟังอย่างตั้งใจและสามารถจับประเด็นที่เป็นมุมมองของผู้อื่นได้ดี ด้วยทักษะในการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นได้ดี ทำให้ผู้นำสามารถเข้ากับบุคคลต่าง ๆ ที่มาจากความหลากหลายทางภูมิหลัง และวัฒนธรรมได้ดี

๑.๒ สมรรถนะความตระหนักรู้ด้านองค์การ (Organizational Awareness)

หมายรวมถึง ความเข้าใจสภาพปัจจุบันปัญหาของหน่วยงานรู้เครือข่ายการตัดสินใจและภาวะการเมืองในระดับองค์การได้ดีผู้นำที่มีความเข้าใจทางสังคมสูง จะมีความเข้าใจรู้เท่าทันเกมทางการเมือง รู้วิธีปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมที่สำคัญและสามารถอ่านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอำนาจต่าง ๆ ทางสังคมได้ถูกต้องผู้นำเช่นนี้จึงสามารถเข้าใจถึงพลังการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์การได้ดี ตลอดจนสามารถเข้าใจถึงค่านิยมหลักและกฎเกณฑ์ที่มีได้ระบุเป็นลายลักษณ์อักษร แต่คนภายในองค์การยึดถือและปฏิบัติ

๑.๓ สมรรถนะด้านการบริการ (Service)

หมายถึงความสามารถในการรับรู้ และตอบสนองต่อความต้องการของฝ่ายผู้ร่วมงานกับลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหลายผู้นำที่มีความสามารถด้านบริการสูงย่อมเข้าใจสร้างบรรยากาศด้านอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานที่ต้องสัมผัสโดยตรงกับลูกค้าสามารถสร้างสัมพันธภาพและความรู้สึกที่ดีต่อกัน ผู้นำจะให้ความสำคัญในการติดตามดูแลตรวจสอบถึงความต้องการมากที่สุดจะอยู่คอยใส่ใจดูแลและเปิดประตูกว้างให้พบปะได้เสมอเมื่อต้องการ

๒. ด้านความสามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์ (Relationship Management)

ประกอบด้วยสมรรถนะที่สำคัญ ๕ ประการได้แก่

๒.๑ สมรรถนะในการสร้างแรงดลใจ (Inspiration)

ผู้นำที่มีความสามารถในการดลใจ (Inspirational leadership) ย่อมสามารถเป็นผู้นำและจูงใจผู้ตามให้เกิดความผูกพันยึดมั่นต่อวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมขององค์กรด้วยความเต็มใจ เป็นทักษะที่ทำให้ผู้นำมองการณ์ไกลและเป็นความสามารถที่ช่วยสร้างความน่าตื่นเต้นในการทำงานให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกคน

๒.๒ สมรรถนะด้านอำนาจอิทธิพล (Influence)

ตัวบ่งชี้ของผู้นำที่มีอิทธิพล อาจมองเห็นตั้งแต่ระดับง่าย ๆ เช่น ผู้นำใช้การพูดหวานล่อมจนผู้ฟังคล้อยตามและยินยอมปฏิบัติตาม ไปถึงการใช้อิทธิพลระดับที่มีความซับซ้อน เช่น การที่ผู้นำรู้วิธีการที่จะดึงบุคคลสำคัญเข้ามาเป็นพวกและเข้ามาเป็นเครือข่ายของตน เพื่อให้ช่วยสนับสนุนความคิดใหม่หรือโครงการใหม่ที่ตนจะริเริ่มขึ้น เป็นต้น ผู้นำที่เชี่ยวชาญในการใช้อิทธิพลจึงมักเป็นนักเจรจาหวานล่อมได้ดีมีศิลปะการพูดจูงใจต่อหน้าชุมชนสูง

๒.๓ สมรรถนะในการพัฒนาผู้อื่น (Developing Others)

ผู้นำที่มีความสามารถด้านนี้ จะใส่ใจให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเองระหว่างทำงาน ด้วยการให้คำแนะนำและให้ข้อมูลป้อนกลับตลอดเวลา เป็นผู้นำที่เข้าใจถึงเป้าหมายของผู้ร่วมงานตลอดจนจุดเด่นจุดด้อย ของแต่ละคนจากนั้นก็จะช่วยเหลือในฐานะเป็นที่ปรึกษา (Mentors) หรือผู้ฝึกสอน (Coaches) ของคนเหล่านั้น

๒.๔ สมรรถนะการเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst)

ผู้นำที่เป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงได้นั้นคือผู้ที่กล้าท้าทายต่อสถานภาพเดิมเพื่อให้ได้ความเป็นเลิศขึ้นมาใหม่ ผู้นำจะยืนหยัดต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเข้มแข็งแม้จะอยู่ท่ามกลางผู้คัดค้านก็ตาม สามารถทำให้ข้อขัดแย้งดังกล่าวกลายเป็นเรื่อง que ทุกคนเห็นด้วยว่าจำเป็นต้องทำ นอกจากนี้ผู้นำยังรู้จักหาวิธีการที่เป็นไปได้เชิงปฏิบัติในการเอาชนะอุปสรรคขัดขวางการเปลี่ยนแปลง

๒.๕ สมรรถนะในการบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management)

สมรรถนะด้านนี้จะช่วยให้ผู้นำสามารถดึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมถอยออกมาจากความขัดแย้ง เพื่อมาร่วมหามุมมองที่แตกต่างกันของแต่ละฝ่ายที่มีต่อปัญหานั้น จากนั้นจึงหาข้อยุติที่ควรเป็นร่วมกันซึ่งทุกฝ่ายให้การยอมรับได้ โดยผู้นำจะแสดงความเป็นกลางอยู่เหนือความขัดแย้ง โดยให้การยอมรับต่อความรู้สึกและทัศนะของทุกฝ่าย แล้วจึงพยายามระดมพลังเพื่อปรับทิศทางใหม่ของทุกฝ่ายให้ไปสู่ข้อยุติร่วมที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับได้

LIART

๒.๖ สมรรถนะในการสร้างทีมงานและความร่วมมือ (Teamwork and collaboration)

เป็นความสามารถในการทำงานแบบทีมของผู้นำ กล่าวคือผู้นำที่ทำตนเป็นสมาชิกที่ดีของทีมย่อมช่วยสร้างเสริมบรรยากาศของความเป็นกัลยาณมิตรที่พร้อมให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน โดยพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกในการทำงานกลุ่มจะกลายเป็นต้นแบบให้ผู้อื่นเห็นถึงการให้ความยอมรับนับถือ การให้ความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือที่ดีที่สมาชิกพึงมีต่อกันส่งผลให้สมาชิกเกิดความกระตือรือร้น เต็มใจที่จะร่วมผูกพันและใช้ความพยายามร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน เสริมสร้างน้ำใจและอัตลักษณ์ของทีม (Team Spirit and Identity) ให้เกิดขึ้น ผู้นำจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเป็นผู้หล่อหลอมและเป็นกาวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากขึ้นกว่าแค่ความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงานเพียงอย่างเดียว

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำ

แบบประเมินนี้ปรับปรุงจาก Hendrie Weisinger ในหนังสือ Emotional Intelligence at Work ซึ่งมีกรอบสมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์เพียง ๕ ด้าน (ซึ่งน้อยกว่าของ Goleman) คือด้านความตระหนักรู้ตนเอง (Self - Awareness) ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ (Managing Emotion) ด้านมองโลกแง่ดีหรือแรงจูงใจตนเอง (Optimism or Self - Motivating) ด้านความเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น (Empathy) และด้านทักษะทางสังคม (Social Skills) จึงสามารถที่จะประเมินภาวะความฉลาดทางอารมณ์ครอบคลุมตามด้านดังกล่าว

ต่อไปนีขอให้อ่านลองทำแบบประเมินเพื่อตรวจสอบความฉลาดทางอารมณ์ของท่านในฐานะผู้นำ และกรุณาตอบตามความเป็นจริง โดยขจัดความลำเอียงทั้งสิ้น เพื่อจะได้ทราบถึงผลหรือทราบถึงตัวตนที่แท้จริงของตัวท่านเองดังนี้

คำอธิบาย : ในแต่ละข้อข้างล่าง ขอให้ท่านเขียนหมายเลขที่แสดงถึงระดับความสามารถที่ท่านแสดงออกข้างหน้าแต่ละข้อ โดยขอให้พยายามนึกถึงสถานการณ์จริงที่ท่านเคยประสบและได้ใช้ความสามารถดังกล่าวระดับความสามารถมีดังนี้

ความสามารถน้อย	ความสามารถปานกลาง	ความสามารถมาก		
๑	๒	๓	๔	๕

-๑. ปรับกลไกภายในตนเองให้สอดคล้องกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดี
-๒. ใช้การผ่อนคลายเมื่อต้องอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่กดดัน
-๓. เร่งรีบไปข้างหน้าด้วยใจที่มุ่งมั่น
-๔. รู้ถึงผลกระทบจากพฤติกรรมของข้าพเจ้าต่อผู้อื่น

LIART

-๕. ประสบความสำเร็จในการหาข้อยุติความขัดแย้งกับผู้อื่น
-๖. ปรับใจให้สงบได้รวดเร็วเมื่อโกรธผู้อื่น
-๗. รู้ตัวเมื่อเริ่มโกรธ
-๘. ปรับเปลี่ยนกลุ่มใหม่ได้รวดเร็วเมื่อเผชิญภาวะชะงักงัน
-๙. ให้การยอมรับเมื่อผู้อื่นอยู่ในภาวะเศร้าโศกเสียใจ
-๑๐. สร้างฉันทานุมัติร่วมกับผู้อื่น
-๑๑. รู้ตัวว่าตนเองใช้การรับรู้ด้านใดกับเหตุการณ์ที่เพิ่งประสบมา
-๑๒. ใช้วิธีพูดในใจตนเองเพื่อช่วยปรับระดับอารมณ์ของตนเอง
-๑๓. พยายามสร้างแรงจูงใจตนเองเมื่อต้องทำงานที่ไม่ชอบ
-๑๔. ช่วยเหลือคนอื่นสามารถจัดการกับอารมณ์ได้
-๑๕. ทำให้คนอื่นเกิดความรู้สึกที่ดี
-๑๖. รู้สึกตัวขณะที่อารมณ์กำลังเปลี่ยนไป
-๑๗. สามารถสงบนิ่งได้เมื่อต้องตกเป็นเป้าความโกรธของผู้อื่น
-๑๘. สามารถหยุดหรือเปลี่ยนแปลงนิสัยที่ไร้ประสิทธิผลได้
-๑๙. แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
-๒๐. ให้คำแนะนำและให้ความสนับสนุนทางอารมณ์เมื่อผู้อื่นต้องการ
-๒๑. รู้ตัวเมื่อตนเองแสดงพฤติกรรมปกป้องตนเอง
-๒๒. รู้ตัวเมื่อตนเองมีความคิดแง่ลบและพยายามขจัดออกไป
-๒๓. ทำตามที่พูด
-๒๔. สนทนาอย่างใกล้ชิดสนิทสนมกับคนอื่น
-๒๕. สะท้อนความรู้สึกของคนอื่นกลับไปให้เจ้าตัวทราบได้ค่อนข้างแม่นยำ

การแปลผลคะแนน

แบบสอบถามนี้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์ของท่าน กล่าวคือ

- อารมณ์สูง
- ถ้าท่านได้คะแนนตั้งแต่ ๑๐๐ คะแนนขึ้นไป หมายความว่า ท่านเป็นผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง
 - ถ้าท่านได้คะแนนอยู่ระหว่าง ๕๐ - ๑๐๐ หมายความว่า ท่านเป็นผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี และพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำได้ต่อไป

LI RT

- ถ้าท่านได้คะแนนต่ำกว่า ๕๐ หมายความว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย

การแปลผลคะแนนเป็นรายด้าน

คะแนนรวมทั้ง ๒๕ ข้อที่ท่านได้ จะบอกถึงคะแนนที่เป็นภาพรวมของความฉลาดทางอารมณ์ แต่หากต้องการจำแนกเป็นรายด้าน สามารถจำแนกได้ดังนี้

- ด้านความตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness) คือคะแนนรวมของข้อ ๑, ๖, ๑๑, ๑๖ และ ๒๑
- ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ตนเอง (Managing Emotion) คือคะแนนรวมข้อ ๒, ๗, ๑๒, ๑๗ และ ๒๒
- ด้านการมองโลกในแง่ดี (Optimism) คือคะแนนรวมข้อ ๓, ๘, ๑๓, ๑๘ และ ๒๓
- ด้านการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) คือคะแนนรวมข้อ ๔, ๙, ๑๔, ๑๙ และ ๒๔
- ด้านทักษะทางสังคม (Social Skills) คือคะแนนรวมข้อ ๕, ๑๐, ๑๕, ๒๐ และ ๒๕

เมื่อดำเนินคะแนนแยกเป็นรายด้าน แล้วสามารถแปลผลได้ดังนี้

- ถ้าคะแนนแต่ละด้านสูงกว่า ๒๐ แปลว่า สูงในด้านนั้น ๆ
- ถ้าคะแนนแต่ละด้านต่ำกว่า ๑๐ แปลว่า ต่ำในด้านนั้น ๆ

จากคะแนนที่ได้ จะสามารถทำให้ทราบคร่าว ๆ ว่า ท่านมีความฉลาดทางอารมณ์อ่อนในด้านใด และควรได้รับการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาต่อไปครับ

เอกสารอ้างอิง

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ผู้นำที่ฉลาดรู้ทางอารมณ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://suthep.cru.in.th>. (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒).

บทความที่น่าสนใจ

ประเทศอะไรที่เล็กที่สุดในโลก?

โดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม

บทความที่น่าสนใจประจำเดือนธันวาคม ขอลองถามท่านผู้อ่านว่า ประเทศอะไรที่เล็กที่สุดในโลกเอ่ย ถ้าท่านผู้อ่านตอบว่า “วาติกัน” ท่านถูกครึ่งหนึ่งและผิดครึ่งหนึ่ง นครรัฐวาติกันถือเป็นประเทศอย่างเป็นทางการซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดในโลก (เนื้อที่ ๐.๔๔ ตารางกิโลเมตร ประชากร ๙๒๑ คน (ปี ๒๐๐๔)) แต่หากจะมองให้กว้างกว่านั้น ยังมีอีกประเทศที่มีขนาดเล็กเสียยิ่งกว่า และนั่นก็คือ ...ซีแลนด์...

ธง ราชรัฐซีแลนด์

ตราแผ่นดิน

ซีแลนด์ (Principality of Sealand) เป็นประเทศจำลอง (Micro nation) ขนาดเล็ก ตั้งอยู่ที่ป้อมปราการทางทะเลด้านตะวันออกเฉียงใต้ของสหราชอาณาจักรชื่อ “HM Fort Rough” (หรือเรียกกันว่า Rough Towers) ที่อังกฤษสร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งห่างออกจากชายฝั่งอังกฤษทางด้านทะเลเหนือ ๑๐ กิโลเมตร (๖ ไมล์ทะเล) ในระหว่างสงครามเคยมีทหารประจำการอยู่ที่นี้ประมาณ ๑๕๐ - ๓๐๐ นาย หากเมื่อสงครามจบลง ป้อมก็ถูกทิ้งให้ร้างไปตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๙

ป้อมปราการแห่งนี้ถูกยึดครองโดยพันตรีแพตตี รอย เบทส์ อดีตนายทหารสื่อสารแห่งกองทัพบกสหราชอาณาจักร เพื่อใช้ตั้งเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงเถื่อน ต่อมาได้ประกาศตัวเป็นอิสระจากสหราชอาณาจักรเมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๐ แต่ไม่มีการรับรองจากประเทศที่เป็นสมาชิกของสหประชาชาติแม้เพียงประเทศเดียว ทำให้ที่นี่ไม่มีสถานะเป็นประเทศโดยสมบูรณ์และขาดการยอมรับจากนานาชาติ เนื่องจากประเทศในปัจจุบันจะมีสถานะเป็นประเทศที่มีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์ในทางการเมืองระหว่างประเทศ จะต้องได้รับการรับรองสถานะจากประเทศสมาชิกของสหประชาชาติตามสนธิสัญญามอนเตวิเดโอ (Treaty of Montevideo) ด้วย

เมื่อกองทัพเรือสหราชอาณาจักรผ่านเข้าไปใกล้อาณาเขตของซีแลนด์ บุตรชายของเบทส์ได้ยิงปืนเตือน จึงมีการฟ้องร้องต่อศาลในสหราชอาณาจักรและมีคำพิพากษาออกมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ว่าบริเวณที่เกิดเหตุพิพาทอยู่นอกเขตอำนาจศาลสหราชอาณาจักร ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เบทส์ ได้นำรัฐธรรมนูญ

LIART

ออกใช้และริเริ่มสร้างอัตลักษณ์และกลไกของรัฐเอกราชอื่น ๆ เช่น ธงชาติ เพลงชาติ เงินตรา ดวงตรา ไปรษณียากร และหนังสือเดินทาง ในเวลาต่อมา

นักวิจารณ์หลายรายได้กล่าวว่า ป้อมแห่งนี้ยังอยู่ในความปกครองของสหราชอาณาจักรในปัจจุบัน แม้ว่าศาลในสหราชอาณาจักรจะตัดสินว่า ป้อมนี้อยู่นอกเหนืออำนาจศาลของสหราชอาณาจักร เนื่องจากตั้งอยู่ในน่านน้ำสากล ห่างจากระยะห่างจากชายฝั่ง ๓ ไมล์ทะเล ซึ่งเป็นอาณาเขตทางทะเลที่สหราชอาณาจักรประกาศไว้

ลักษณะภูมิประเทศ

ซีแลนด์ประกอบด้วยฐานซึ่งฝังอยู่ใต้ทะเล เสาทรงกลมขนาดใหญ่สองต้น และดาดฟ้า ในส่วนเสากลมแบ่งเป็น ๗ ชั้น (A-G) ชั้น A คือดาดฟ้าและเป็นที่ยางเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ชั้น B อยู่เหนือทะเล ส่วน C-G อยู่ใต้ระดับน้ำทะเล ในสมัยสงคราม ชั้น B-E เคยถูกใช้เป็นที่เก็บเสบียงอาหารและที่พัก ชั้น F เป็นคลังอาวุธ และชั้น G เป็นที่เก็บของอื่น ๆ

แผนที่ประเทศซีแลนด์	ซีแลนด์	ซีแลนด์หลังเหตุการณ์เพลิงไหม้
ขนาดพื้นที่อ้างอิงสิทธิ	๐.๐๐๔ km ^๒	
ประชากร	๒๗ (พ.ศ. ๒๕๔๕)	
วันสถาปนารัฐ	๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๐	
ประมุข	เจ้าชายแพดดี รอย เบทส์ (หรือ เจ้าชายรอยแห่งซีแลนด์)	
รูปแบบรัฐ	ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ	
ภาษาราชการ	ภาษาอังกฤษ	
สกุลเงิน	ซีแลนด์ดอลลาร์ (มูลค่าเท่ากับ ดอลลาร์สหรัฐ)	
สัญลักษณ์สกุลเงิน	SX\$	
เมืองหลวง	ซีแลนด์	

LIIRT

ชาติพันธุ์	ชาวยุโรป, ชาวอเมริกันเหนือ
คำเรียกประชากร (ภาษาอังกฤษ)	Sealander
GDP	SX\$๖๐๐,๐๐๐ (SX\$๒๒,๒๐๐ per capita)
เขตเวลา	GMT
ประชากร	

ประชากรของซีแลนด์ที่สำคัญประกอบไปด้วย เจ้าชายรอย เบทส์ เจ้าหญิงโจน เบทส์ เจ้าฟ้าชายไมเคิล และทหารอีกหนึ่งคน รวมเป็น ๔ คน และซีแลนด์ยังถือได้ว่าเป็นประเทศจำลองซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากที่สุดในโลก

เศรษฐกิจและการปกครองในปัจจุบัน

เนื่องด้วยสถานภาพพิเศษที่ผู้ปกครองอ้างว่าตนเองเป็นประเทศเอกราชไปโดยปริยาย จึงนำพื้นที่ให้บริษัทฮาเวนโค ซึ่งเป็นผู้ให้บริการรับฝากเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตเช่า โดยสถานะของบริษัทในซีแลนด์ คือ ทำหน้าที่ช่วยอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาและภาษี นอกจากนี้ยังมีการให้ตำแหน่ง ลอร์ด, เลดี, บารอน และ บารอนเนส กับผู้ที่บริจาคเงินสนับสนุนซีแลนด์ โดยมีค่าใช้จ่ายเพียง ๖.๓๖ ปอนด์

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมาได้มีพระบรมราชโองการให้เจ้าฟ้าชายไมเคิล เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ปกครองซีแลนด์แทนพระราชบิดาซึ่งทรงครองราชย์มากกว่าสามทศวรรษและทรงมีพระพลานามัยที่ไม่สมบูรณ์แล้ว

กบฏ และรัฐบาลพลัดถิ่น

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ขณะที่เบทส์ไม่ได้อยู่ในซีแลนด์ อเล็กซานเดอร์ อคินบาส ผู้กล่าวอ้างว่าเป็นนายกรัฐมนตรีซีแลนด์พร้อมด้วยประชากรสัญชาติเยอรมันและดัตช์จำนวนหนึ่งได้ก่อการยึดอำนาจด้วยกำลังจับ เจ้าฟ้าชายไมเคิล บุตรชายของเบทส์ไว้ แล้วหลายวันต่อมาจึงนำไปปล่อยไว้ที่เนเธอร์แลนด์ เบทส์ จึงรวบรวมกำลังพลและอาวุธยุทธโปกรณ์บุกยึดป้อมของตนคืนมาด้วยปฏิบัติการเฮลิคอปเตอร์จับผู้ก่อการยึดอำนาจไว้เป็นเชลยศึก ผู้ก่อการส่วนใหญ่ถูกส่งกลับประเทศตนเมื่อสงครามจบสิ้น โดยอเล็กซานเดอร์ อคินบาส ทนายความชาวเยอรมันผู้ถือหนังสือเดินทางซีแลนด์ถูกตั้งข้อหากบฏต่อซีแลนด์และถูกคุมขังไว้จนกว่าจะได้จ่ายค่าเสียหายที่เรียกร้อง

รัฐบาลเยอรมันและเนเธอร์แลนด์เรียกร้องให้สหราชอาณาจักรให้ความช่วยเหลือในการส่งคืนเชลยสงครามเหล่านี้กลับสู่ประเทศของตน แต่สหราชอาณาจักรปฏิเสธโดยอ้างองค์คำพิพากษาของศาลที่ได้ชี้ขาดสถานะของซีแลนด์ไปแล้ว เบทส์เลิกล้มข้อเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวหลังจากการต่อรองเป็นเวลาหลายสัปดาห์ แต่ก็กล่าวอ้างว่าการเจรจาทางการทูตที่เกิดขึ้นเป็นการยอมรับสถานภาพประเทศเอกราชของ

ซีแลนด์โดยเยอรมนีไปโดยปริยาย เมื่อ อเล็กซานเดอร์ อคินบาส ถูกส่งกลับประเทศแล้วกลับตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นขึ้นและสถาปนาตนเองเป็นประธานองคมนตรี และสืบทอดตำแหน่งดังกล่าวให้ โจฮันเนส ไชเกอร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒

เหรียญกษาปณ์ซีแลนด์ ครึ่งดอลลาร์ หนึ่งดอลลาร์ และหนึ่งส่วนสี่ดอลลาร์ ตามลำดับ

รายละเอียดอื่น ๆ

- วันที่ ๑ ตุลาคม ๑๙๘๗ อังกฤษได้ประกาศขยายอาณาเขตทางทะเลของตน จากเดิม ๓ ไมล์ทะเล (ประมาณ ๕.๕ กิโลเมตร) ไปเป็น ๑๒ ไมล์ทะเล (ประมาณ ๒๒ กิโลเมตร) ซึ่งการขยายอาณาเขตนี้ จะทำให้ซีแลนด์ถูกล้อมโดยเขตแดนของอังกฤษจากทุกรอบด้าน หากเมื่อหนึ่งวันก่อน คือ ในวันที่ ๓๐ กันยายน ซีแลนด์ได้ซึ่งประกาศขยายอาณาเขตทางทะเลของตนไปเป็น ๑๒ ไมล์ทะเลเช่นกัน ซีแลนด์จึงรอดจากสถานการณ์ดังกล่าวมาได้อย่างหวุดหวิด
- ซีแลนด์มีประชากรเพียง ๔ คนก็จริง แต่มีทีมฟุตบอลประจำชาติอยู่ด้วย หากเนื่องจากไม่ได้เข้าร่วม FIFA หรือ UEFA จึงไม่สามารถลงแข่งในการแข่งขันอย่างเป็นทางการได้ นอกจากนี้ยังเคยส่งนักกีฬาไปร่วมการแข่งขันต่าง ๆ หลายครั้ง (เคยได้เหรียญเงินสองเหรียญจากการแข่งกังฟูระดับโลกที่แคนาดาในปี ๒๐๐๗)
- วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๐๐๖ ระหว่างที่เจ้าชายรอย เบทส์และครอบครัวไม่อยู่ในซีแลนด์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้าซึ่งมีอายุมากแล้วได้เกิดช็อตจนกลายเป็นเพลิงไหม้ขึ้น ในเดือนถัดมา ซีแลนด์จึงทำการซ่อมแซมภายในและเปลี่ยนระบบไฟฟ้าใหม่ทั้งหมด (ขณะเกิดไฟไหม้ อังกฤษได้ส่งคนไปช่วยทหาร ซึ่งเฝ้ายามอยู่เพียงคนเดียวในซีแลนด์ด้วย)
- ซีแลนด์ได้ประกาศขายดินแดนของตนในหนังสือพิมพ์เดย์ลีเทเลกราฟประจำวันที่ ๘ มกราคม ๒๐๐๗ โดยตั้งราคาอยู่ที่ ๖๕ ล้านยูโร - ๕๐๔ ล้านยูโร แต่เนื่องจากไม่ใช่การขายกรรมสิทธิ์ในประเทศ จึงไม่ใช่คำว่า sale แต่เป็น transfer แทน และในเดือนเดียวกัน The Pirate Bay ซึ่งเป็นบริษัทให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตจากสวีเดนได้แสดงเจตจำนงในการซื้อ โดยกล่าวว่าต้องการจะสร้างซีแลนด์ให้เป็นประเทศที่ปลอดจากกฎหมายลิขสิทธิ์ทั้งหมด

LI RT

ถึงแม้ปัจจุบันจะยังไม่มีประเทศใดเลยจากจำนวน ๑๙๒ ประเทศ ที่ยอมรับว่า ซีแลนด์เป็นประเทศอย่างสมบูรณ์ รายได้หลักคือ การขายตำแหน่งขุนนาง เหยียดที่ระลึก และแสตมป์ อีกทั้งยังมีการตั้งบริษัท ฮาเวนโค ซึ่งให้บริการฝากฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตอีกด้วย ถ้าท่านผู้อ่านจ่ายเงินเพียง ๑๖ ยูโร หรือประมาณ ๗๙๐ บาท ท่านผู้อ่านก็จะกลายเป็นลอร์ดหรือเลดี้ของซีแลนด์ได้ทันที

แหล่งอ้างอิง

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B8%94%E0%B9%8C> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)

<http://www.arunsawat.com/board/index.php?topic=7207.0> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)

<http://www.redsave.com/index.asp?pageType=3&pid=2091&catId=21&track=SealandShopLink> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)

<http://www.catchh.com/stories/entry-1361.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)

<http://www.redsave.com/index.asp?pageType=3&pid=2091&catId=21&track=SealandShopLink> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)

สาระน่ารู้

ความเชื่อ

เรียบเรียงโดย...ปิยะวรรณ ปานโต

“ความเชื่อ” มีอยู่ในตัวคนเราทุกคน บ้างก็เชื่อว่าผีมีจริง วิญญาณมีจริง เชื่อเรื่องดวง เรื่องเคล็ด และก็เชื่อเรื่องอื่น ๆ อีกมากมาย แล้วแต่ตัวบุคคลว่าผูกพันหรือคุ้นเคยกับสิ่งไหนมากกว่า และเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาในคอลัมน์ ขอแนะนำเรื่องดี ๆ มาฝากคนที่เชื่อเรื่อง “เคล็ดเสริมดวง” ใครอยาก โชคดีพลาดไม่ได้เด็ดขาด... (เป็นความเชื่อส่วนบุคคลโปรดใช้วิจารณญาณในการอ่านนะค่ะ)

หิ้งพระ

หิ้งพระ หรือหิ้งบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเทพต่าง ๆ ร.๕ หรือในหลวงของเรา เมื่อตั้งหิ้งบูชาแล้วจะต้องหมั่นดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ หมั่นเปลี่ยนดอกไม้ พวงมาลัย ถวายน้ำสะอาด ถ้าปล่อยให้หิ้งสกปรก มีแต่ฝุ่นจับเต็มไปหมด บ้านนั้นจะมีแต่ความเสื่อมถอย โชคลาภหดหาย ยากที่จะเจริญรุ่งเรือง

พระพรหมศักดิ์สิทธิ์

หาโอกาสไปกราบไหว้พระพรหมสักครั้ง ถ้าอยู่ที่กรุงเทพฯ ก็ไปไหว้ที่ ห้วมุมสี่แยกราชประสงค์ โรงแรมเอราวัณก็ได้ หรือที่ศาลพระพรหมแห่งใดก็ได้ ทั้งนี้ พระพรหมเป็นเทพศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวขวัญกันมากกว่า บนบานอธิษฐานขออะไรมักได้ดังปรารถนา ด้วยว่าท่านเป็นเทพแห่งความสำเร็จนั่นเอง

วันบวช

วันที่ควรงดเว้นการมีเพศสัมพันธ์กับคู่รัก คือวันโกน วันพระ วันเกิด และวันเข้าพรรษา ตามธรรมเนียมโบราณนิยมปฏิบัติกันเช่นนี้ เพื่อให้เทวดาคุ้มครองรักษาตลอดไป

LIART

เหรียญนำโชค

เมื่อเจอเงินตกอยู่ตามทางเดิน แม้จะเป็นเพียงเหรียญบาทก็ให้เก็บเอาไว้ ให้ถือเสมือน เป็นเหรียญนำโชค การเดินผ่านเลยไป เพราะเห็นว่าเป็นเพียงเหรียญบาท เหรียญสลึงนั้น ถือเป็นการ ดูถูกเงินทอง ไม่เห็นคุณค่าของเงิน คนเฒ่าคนแก่เชื่อกันว่ามันจะทำให้คุณอับโชคทั้งวัน หรือในช่วง ๓ - ๗ วันนั้น

เตียงนอน

อย่าตั้งเตียงนอนโดยเอาหัวเตียงหันไปชนกับผนังห้องน้ำ เพราะจะทำให้เสื่อมโชคอับโชค อย่าตั้งเตียงนอนโดยหันปลายเตียงเส็งตรงกับประตูทางเข้าพอดี เพราะจะทำให้ฝันร้ายและอับโชค

ห้องครัว

ดูแลปิดกวาดเช็ดถูและจัดข้าวของเครื่องใช้ในครัวให้สะอาด อยู่เสมอ อย่าปล่อยให้ครัว สกปรก เพราะครัวเป็นชุมพลังของบ้าน บ้านที่ปล่อยให้ครัวสกปรกจะอับโชค เงินทองหามาได้ก็ต้องจ่ายออกไป เจริญรุ่งเรืองช้านัก

กระจก

ขัดถูกระจกในบ้านให้สะอาดใสอยู่เสมอ ถ้าปล่อยให้กระจกขุ่นมัวเป็นประจำ ดวงชะตาของคนในบ้านจะหม่นหมองทำอะไรไม่ขึ้น

LI RT

แหวนเสริมดวง

เลือกสวมแหวนที่ถูกโฉลกกับเดือนเกิด หรือวันเกิดเพื่อเสริมโชคดีให้ชีวิต

ถ้าอยากเสริมดวงการเงิน ควรสวมแหวนทอง แหวนเงิน แหวนหยกและแหวนหัวพลอยสีที่ถูกโฉลก

ถ้าอยากเสริมดวงความรัก ให้สวมแหวนรูปหัวใจ รูปดาว เลือกแหวนเพชรหรือเทอร์ควอยส์ก็ได้ วงแหวนลูกปัดและหินสีต่าง ๆ จะช่วยเสริมดวงเสน่ห์

การสวมแหวน

สวมแหวนนิ้วกลางขวา เสริมดวงการเงินและบารมี

สวมแหวนนิ้วนาง นิ้วก้อย เสริมเสน่ห์ และเสริมดวงความรัก

ผ้าเช็ดหน้า

อย่าให้ของขวัญคนรัก หรือเพื่อนสนิทเป็นผ้าเช็ดหน้า เพราะถือว่าเป็นลางไม่ดี ถือเป็นของขวัญอัปโชค มอบให้กันแล้วจะมีเรื่องต้องพลัดพรากจากกัน หรือมีเรื่องต้องเหมินหมางห่างเหินกันไป

สุนัข แมวจรจัด

แบ่งอาหารและน้ำให้แก่สุนัข หรือแมวจรจัดที่หิวโหยบ้าง ในวันฝนตกก็อนุญาตให้สัตว์จรจัด เข้ามาหลบฝนในชายคาบ้าน การทำบุญทำทานกับสัตว์นั้นให้อานิสงส์ผลบุญแก่ตัวเราได้อย่างมหาศาล

ไข่ และ ส้ม

ในบ้านเรือนควรมีไข่ และมีส้มไว้ในตะกร้าเสมอ อย่าให้ขาด เพื่อเรียกความสมบูรณ์พูนสุข เข้าบ้าน ทำให้ชีวิตอยู่ดีมีสุขตลอดไป ไข่และส้มเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และความโชคดี

LI RT

ทำบุญโลงศพ

ไปที่มูลนิธิใกล้บ้าน ทำบุญบริจาคเงิน ร่วมกันซื้อโลงศพ ให้ศพอนาถาที่ไร้ญาติ การทำบุญโลงศพจะช่วยเสริมดวงชะตาให้กล้าแข็ง เหมาะสำหรับช่วงดวงอ่อน และมีทุกข์มีเคราะห์

เป็นอย่างไรบ้างคะท่านผู้อ่านทุกท่าน ก็เป็นสาระน่ารู้ในเรื่องของความเชื่อที่ถือปฏิบัติและบอกเล่าต่อ ๆ กันมา โดยเฉพาะคนที่สนใจ และมีความเชื่อในเรื่องเคล็ดลับสำหรับเสริมดวงเพื่อความป็นมงคลในชีวิต และท่านใดสนใจก็นำไปปฏิบัติได้เช่นกันนะคะ

ที่มา :

<http://www.yahoo.com> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)

รอบรู้นอกสภา

วิจัย...โครว่ายาก

โดย...จันทมร สีหาบุญลี

เมื่อวันที่ ๒๘ - ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้จัดนิทรรศการงาน “วันคล้ายวันสถาปนา วช. ครบรอบ ๕๐ ปี” ภายในบริเวณสำนักงาน เพื่อจัดแสดงผลงานด้านการวิจัยในทุกแขนง อันเป็นการตอบสนองต่อภารกิจด้านการวิจัย และให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการนำผลงานด้านการวิจัยไปใช้ปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม นอกจากจัดนิทรรศการด้านการแสดงผลงานการวิจัยแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยยังจัดให้มีกิจกรรมเรียนรู้ทางการวิจัย ณ ชั้น ๔ อาคารศูนย์การเรียนรู้ทางการวิจัย และในวันที่ ๒๘ ซึ่งเป็นวันแรกของการเปิดงานนิทรรศการ กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ทางการวิจัย วช. ได้จัดให้มีการบรรยายความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ใน ๒ หัวข้อ คือ วิจัยโครว่ายาก และวิจัยพลังแห่งความก้าวหน้า คอลัมน์รอบรู้นอกสภาประจำฉบับนี้จะนำเสนอความรู้จากการเข้าร่วมการสัมมนาในครั้งนี้ในหัวข้อเรื่อง “วิจัย...โครว่ายาก” ซึ่งบรรยายโดย รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การวิจัย คือ กระบวนการแสวงหาความรู้ใหม่ที่กำลังได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและส่งเสริมให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น การวิจัยประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญสองส่วน คือ เนื้อหาวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ เพราะระเบียบวิธีวิจัยถือเป็นหลักเกณฑ์และเป็นศาสตร์ที่เป็นมาตรฐานสากล และที่สำคัญช่วยให้การออกแบบการวิจัยทำได้รวดเร็ว และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพราะการทำวิจัยนั้นหากมีแนวคิดที่ดีและมีหลักการทำวิจัยที่ถูกต้องก็สามารถทำวิจัยได้ทุก ๆ เรื่อง และผลงานด้านการวิจัยที่ถือว่ามีคุณภาพนั้น จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ การเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยให้เหมาะสม และการออกแบบการวิจัยนั้นจะต้องสามารถอธิบายผลได้ จะอย่างไรก็ตามการเลือกเครื่องมือในการวิจัยนั้นไม่มีวิธีใดที่ดีที่สุด แต่ก็มีวิธีที่เหมาะสมที่สุด

ที่ผ่านมาจะพบว่า คนส่วนใหญ่คิดว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องยาก มีสาเหตุหลายประการด้วยกัน คือ ๑) ไม่รู้ว่าจะหาเรื่องอะไรมาทำวิจัย ๒) ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นทำวิจัยอย่างไรดี ๓) ไม่ทราบว่าจะเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการวิจัยได้อย่างไร ๔) ไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสถิติหรือคิดว่าสถิติเป็นเรื่องยากที่จะเรียนรู้หรือนำมาใช้ ๕) ไม่ค่อยมีความรู้ประสบการณ์ในการใช้โปรแกรมสำเร็จสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางการแก้ไขปัญหาดังนั้น มีกระบวนการในการแก้ไขดังนี้

๑. แนวทางการแก้ไขปัญหาก่อนที่ไม่ว่าจะหาเรื่องอะไรมาทำวิจัย คือ เมื่อพบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่เราสนใจจากอาจารย์ผู้สอน จากข่าวในสื่อต่าง ๆ จากข้อสรุปและข้อเสนอแนะให้รายงานการ

วิจัย จากการทำงาน จากชีวิตประจำวันให้จดเอาไว้ และนำมาพิจารณาดูว่ามีประเด็นใดบ้างที่ควรนำมาหาคำตอบ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าในการทำงานของเรา ต่อหน่วยงานของเราหรือต่อสังคมโดยรวม

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องไม่รู้อะไรจะเริ่มค้นหาวิจัยอย่างไรดี คือ ในขั้นตอนแรกจะต้องทราบแนวคิดและขั้นตอนในการทำวิจัยที่ถูกต้อง นั่นคือ เมื่อคิดแล้วจึงลงมือทำวิจัยได้ ขั้นตอนของการคิดนั้นจะต้องคิดอย่างต่อเนื่อง วัตถุประสงค์หรือคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการที่จะได้รับนั้นจะต้องมีความชัดเจน โดยวิธีการเลือกคำตอบหรือเครื่องมือที่นำมาใช้เพื่อหาคำตอบหรือนำมาวิเคราะห์นั้นจะต้องเป็นวิธีการที่สามารถรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับนำมาใช้หาคำตอบหรือนำมาใช้วิเคราะห์ได้จริง ส่วนในขั้นตอนของการลงมือทำนั้น การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการหาคำตอบหรือนำมาใช้วิเคราะห์ ต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีหาคำตอบหรือวิธีวิเคราะห์ที่เลือกไว้ให้เป็นคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการ โดยอาศัยรูปแบบของการทำวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดไว้แต่ต้นว่าจะใช้เครื่องมือวิจัยแบบใดในการแสวงหาคำตอบ

๓. แนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องการนำสถิติมาใช้ในการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

๓.๑ ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องไปรู้ว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละวิธีหรือการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละวิธีการทำกันอย่างไร รู้แต่เพียงว่า แต่ละวิธีมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้ทำอะไร มีข้อดีข้อเสียในการนำไปใช้อย่างไร สำหรับนำไปใช้ในการเลือกวิธีเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น ส่วนขั้นตอนและวิธีการของวิธีที่เลือกไว้สามารถเปิดดูได้จากหนังสือ สถิติโดยทั่วไป หรืออาจใช้โปรแกรมสำเร็จช่วยหาคำตอบให้โดยใช้วิธีที่ผู้วิจัยเลือกไว้

๓.๒ วิธีเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยแต่ละสาขามีความแตกต่างกัน การเรียนรู้วิธีเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่จำเป็นต้องไปเรียนรู้ของสาขาอื่น เรียนรู้เฉพาะวิธีที่จำเป็นต้องใช้ในสาขาของตนเองเท่านั้น ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก

๓.๓ การเลือกวิธีเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถกำหนดเป็นแนวทางหรือหลักเกณฑ์ในการเลือกวิธีที่เหมาะสมได้ มิใช่ใช้วิธีของตนเองโดยไม่มีหลักเกณฑ์

๔. แนวทางการแก้ปัญหาเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จในการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ กรณีที่ข้อมูลซึ่งนำมาใช้ในการวิจัยมีจำนวนไม่มาก และถ้าหากต้องการจำแนกข้อมูลออกตามลักษณะต่าง ๆ การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลอาจไม่จำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ก็ได้ เนื่องจากจะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก เมื่อเทียบกับวิธีประมวลผลด้วยมือ

๔.๒ ปัจจุบันมีผู้ที่สามารถประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยอาจขอความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านี้ช่วยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ เพียงแต่แจ้งวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยว่าต้องการผลการวิเคราะห์อะไรบ้าง ดังนั้น การที่ผู้วิจัยขาดทักษะในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีได้เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยแต่อย่างใด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการทำวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น จะประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้นั้น ผู้วิจัยจะต้องมีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็นเป็นคนช่างสงสัยในประเด็นปัญหาที่ผ่านมาจาก การศึกษาเรียนรู้และประสบการณ์ ผู้วิจัยจะต้องเป็นคนไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง เป็นคนที่มีความเพียรพยายาม ชยัน และอดทน ผู้วิจัยจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลได้และมีความยืดหยุ่นในการใช้เครื่องมือข้างต้นตามความ เหมาะสม ผู้วิจัยจะต้องมีทักษะในการเขียนรายงานการวิจัย มีการนำเสนอเป็นขั้นตอน เนื้อหากระชับ แต่ ครบถ้วน นำเสนอประเด็นยาก ๆ ให้เป็นเรื่องง่าย ๆ จนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และที่สำคัญ จะต้องมีการยอมรับของนักวิจัยและเป็นคนใจกว้างยอมรับคำแนะนำเกี่ยวกับงานวิจัยจากผู้อื่น

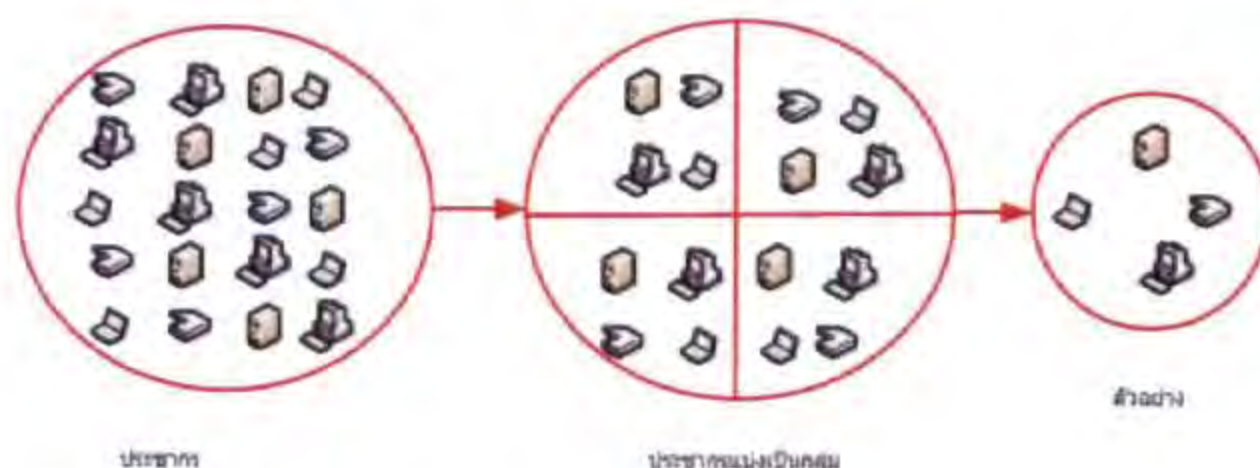
เอกสารอ้างอิง

สรชัย พิศาลบุตร ดร.รศ. (๒๕๕๒) เอกสารสารประกอบการสัมมนา เรื่อง วิจัย ไครว่ยาก ; ศูนย์การ เรียนรู้ทางการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร.

การสุ่มตัวอย่าง

เรียบเรียงโดย...ปริยวรรณ สุวรรณสุนย์

สำหรับคอลัมน์เรียนรู้กับวิจัยประจำเดือนนี้ ขอนำเสนอเรื่อง “การสุ่มตัวอย่าง” ซึ่งการสุ่มตัวอย่าง ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการทำวิจัยโดยการทำวิจัยจะไม่สามารถดำเนินการได้หากไม่มีตัวอย่างในการทำการศึกษ และในการศึกษาวิจัยแต่ละเรื่องนั้น ก็จะมีวิธีการสุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้มาถึงผลที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะศึกษาเรื่องอะไรและใช้วิธีการศึกษาอย่างไร

ความหมายของการสุ่มตัวอย่าง

หมายถึง สิ่งที่เรากำหนดแต่ละเรื่อง คือ ประชากรของหน่วยที่เราต้องการวิจัย (Unit of Research) อีกนัยหนึ่งคือ หน่วยที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งหมดที่ได้รับการเลือกขึ้นมาเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล เพราะในการตอบปัญหาการวิจัยเป็นไปได้ยากที่ผู้ทำวิจัยจะสามารถศึกษาหรือเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเลือกเพียงบางส่วนของประชากรมาศึกษาเท่านั้น

วัตถุประสงค์ในการสุ่มตัวอย่าง

เหตุผลของการสุ่มตัวอย่างคือ ข้อจำกัดในเรื่องเวลาและงบประมาณในการดำเนินการวิจัย หรือสำรวจข้อมูลซึ่งไม่สามารถจะศึกษาจากทุกหน่วยของประชากรได้ จึงจำเป็นต้องดำเนินการโดยการเลือกบางส่วนจากประชากรมาศึกษา เช่น หากต้องการทราบความต้องการของประชาชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางนโยบาย หรือวางแผนให้สอดคล้องถึงความต้องการของคนส่วนใหญ่ ก็อาจทำการสุ่มตัวอย่างได้ อย่างไรก็ดี การเลือกเก็บข้อมูลจากตัวอย่างเพื่อนำไปอนุมานกลับไปหาประชากรอย่างถูกต้อง จำเป็นต้องเลือกตัวอย่างให้ถูกต้องตามหลักการเพื่อให้สะท้อนถึงคุณลักษณะของประชากรอย่างถูกต้องด้วย องค์ประกอบที่สำคัญในการสุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. ประชากร หมายถึง จำนวนทั้งสิ้นของหน่วยที่เป็นแหล่งข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวม ประชากร อาจจะเป็นบุคคล ครุว์เรือ หรือหมู่บ้านก็ได้ โดยลักษณะเฉพาะของประชากรขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการวิจัย เช่น ศึกษาพฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง ประชากร คือ ผู้มีสิทธิออกเสียง

เลือกตั้งทั้งหมด หรือศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในเมืองใดเมืองหนึ่ง ประชากรอาจได้แก่ ครัวเรือนทั้งหมดในเมืองนั้น

๒. หน่วยตัวอย่าง หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นประชากรทั้งหมด เช่น ถ้ากำหนดว่าประชากรทั้งหมดคือ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศ หน่วยตัวอย่างคือ ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอาศัยอยู่ การกำหนดหน่วยตัวอย่างจึงเป็นเรื่องสำคัญที่นักวิจัยพึงระมัดระวัง เพราะเกี่ยวข้องกับการเป็นตัวแทน (Representativeness) ของตัวอย่างที่จะทำการศึกษาดังนั้น การเลือกหน่วยตัวอย่างจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณลักษณะต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรม ระดับการพัฒนา เศรษฐกิจ จำนวนประชากร แล้วจึงจัดหมวดหมู่หน่วยตัวอย่างที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน

๓. ตัวอย่าง หมายถึง ประชากรที่ถูกคัดเลือกให้เป็นตัวแทนทำการศึกษา

ประเภทของการสุ่มตัวอย่าง

โดยทั่วไปแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ๆ คือ ๑) การสุ่มตัวอย่างแบบความไม่น่าจะเป็น (Non probability Sampling) และ ๒) การสุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ทั้งสองประเภทมีข้อแตกต่างที่สำคัญคือ ในแบบแรกนั้น โอกาสที่หน่วยตัวอย่างทุกหน่วยของประชากรทั้งหมดจะถูกคัดเลือกมาเป็นตัวอย่างอย่างเสมอภาคกันนั้นมีน้อยมาก ในขณะที่แบบความน่าจะเป็นนั้น หน่วยตัวอย่างทุกหน่วยจะมีโอกาสถูกคัดเลือกได้เท่า ๆ กัน ยังผลให้ความเป็นตัวแทนของตัวอย่างนั้นสูงตามไปด้วย

การสุ่มตัวอย่างทั้งสองประเภทประกอบไปด้วยประเภทย่อยดังต่อไปนี้

๑. การสุ่มตัวอย่างแบบความไม่น่าจะเป็น แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทย่อย คือ

๑) การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) คือ การเก็บข้อมูลจากประชากรใดก็ได้ที่พบ ณ สถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตลาด โรงเรียน โรงมหรสพ ถนนหนทาง เริ่มเก็บข้อมูลจากคนแรกไปจนถึงคนสุดท้ายที่พบและให้ความร่วมมือให้เท่ากับจำนวนตัวอย่างตามที่ต้องการ

๒) การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักวิจัยจะต้องใช้ดุลพินิจของตนตัดสินใจว่าจะเก็บข้อมูลจากผู้ใด การสุ่มตัวอย่างแบบนี้มักใช้กับงานวิจัยที่มีประเด็นปัญหาค่อนข้างแคบ สาธารณชนโดยทั่วไปไม่อาจรู้ได้ จะต้องอาศัยข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญพิเศษเท่านั้น เช่น การศึกษาความเป็นมาของกฎหมายเลือกตั้งในประเทศไทย ผู้ที่จะรู้ได้ก็คือผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเสนอร่างกฎหมายนี้เท่านั้น

๓) การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) วิธีนี้นักวิจัยจะต้องทราบสัดส่วนของประชากรที่จะศึกษา และเลือกจำนวนมาให้ได้สัดส่วนเท่า ๆ กัน เช่น จากชนบท ๗๐% จากในเมือง ๓๐% ทั้งนี้สัดส่วนที่เลือกมาจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงของสัดส่วนประชากรทั่วประเทศ เป็นต้น

LIART

๒. การสุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็น

การสุ่มตัวอย่างแบบนี้ นักวิจัยจะต้องเตรียมบัญชีรายชื่อของประชากรทั้งหมดไว้ให้พร้อมกัน และในการจัดเตรียมบัญชีรายชื่อมีข้อพึงคำนึงคือ หากสามารถจัดเรียงลำดับหน่วยตัวอย่างของประชากรทั้งหมดให้อยู่ในระบบใดระบบหนึ่ง ตามคุณสมบัติบางประการของประชากร เช่น เรียงลำดับรายได้จากน้อยไปหามาก หรือเรียงตามอายุได้ก็จะทำให้การสุ่มตัวอย่างได้ความเป็นตัวแทนสูงยิ่งขึ้น

การสุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็น แบ่งออกเป็น ๔ ประเภทย่อย คือ

๑) การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยการสุ่ม (Random) ตัวอย่างจากประชากร สามารถกำหนดและทราบว่าแต่ละหน่วยมีโอกาสได้รับเลือกเท่าเทียมกัน การสุ่มวิธีนี้เป็นวิธีสุ่มตัวอย่างที่ใช้กันมาก และเป็นรากฐานของการสุ่มตัวอย่างอีกหลายแบบ ทั้งนี้ก็เพราะว่าวิธีสุ่มตัวอย่างแบบนี้มีลักษณะทางสถิติเชิงอนุมานอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีกระบวนการวิธีในการปฏิบัติดังนี้

- แต่ละหน่วยในประชากรมีโอกาสที่จะถูกเลือกได้เท่า ๆ กัน
- ทุกหน่วยมีโอกาสผสม หรือรวมกลุ่มตามจำนวนที่กำหนดไว้โดยผู้วิจัยอย่างเท่าเทียมกัน

๒) การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ได้แก่ วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยเลือกตัวอย่างแรก แบบ “ส่งเดช” (Random) เพื่อเป็นจุดเริ่มต้น (Random Start) ในการหาตัวอย่างต่อ ๆ ไป จนครบ เช่น ถ้ามีประชากร ๑๐,๐๐๐ หน่วย และต้องการ ๑๐๐ ตัวอย่าง เพราะฉะนั้นช่วงห่างจากตัวอย่างแรกกับตัวอย่างที่สองจะเท่ากับ ๑๐๐ ($10,000 \div 100$) ในการเลือกตัวอย่างแรกอาจใช้ตารางเลขสุ่มกระจาย หรือใช้วิธีจับฉลากจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย แต่จะต้องเป็นหน่วยตัวอย่างที่อยู่ระหว่าง ๐๐๑ - ๑๐๐ ตามบัญชีรายชื่อประชากร สมมติว่าได้หน่วยตัวอย่างที่ ๒๕ เป็นตัวอย่างแรก ตัวอย่างต่อ ๆ ไปก็บวกด้วย ๑๐๐ ไปเรื่อย ๆ จนครบ ดังนี้ ๒๕ (Random Start), ๑๒๕, ๒๒๕, ๓๒๕, ...

๓) การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) วิธีการนี้ให้ความมั่นใจได้มากกว่ากลุ่มต่าง ๆ จะถูกคัดเลือกให้เป็นตัวอย่างได้เสมอภาคมากที่สุด ซึ่งก็จะทำให้การประเมินคุณลักษณะของประชากรทั้งหมดถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น แต่วิธีการนี้นักวิจัยจะต้องมีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติของประชากรเสียก่อน ดังตัวอย่าง

หากต้องการทราบทัศนคติของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งออกเป็นสามระดับ คือ ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับภาควิชา ว่าควรให้มหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการหรือไม่ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาประมาณ ๑๐% ของทุกระดับ ซึ่งจะหาตัวอย่างในการศึกษาได้ โดยในขั้นแรกทำการแบ่งประเภทของฝ่ายบริหารตามประเภทตำแหน่งที่อยู่ในส่วนราชการ มหาวิทยาลัยดังต่อไปนี้

LI RT

ชั้น (Strata)	จำนวน (N)	จำนวนตัวอย่าง (n)
อธิการบดี/รอง	๙๘ คน	๑๐ คน
คณบดี/รอง	๖๐๐ คน	๖๐ คน
หัวหน้าภาควิชา/รอง	๘๕๐ คน	๘๕ คน
รวม	๑,๕๔๘ คน	๑๕๕ คน

ถ้าจำนวนผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศในตำแหน่งดังกล่าวข้างต้นมี ๑,๕๔๘ คน และต้องการตัวอย่างประมาณ ๑๐% ของประชากรที่จะศึกษาทั้งหมด ก็จะได้เท่ากับ ๑๕๕ ตัวอย่าง

วิธีนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ดีที่สุดเพราะได้หน่วยตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างกันจากทุกกลุ่ม นอกจากได้ผลดีโดยส่วนรวมแล้ว ยังสามารถเปรียบเทียบในส่วนตัว่อยได้ด้วย เช่น สามารถเปรียบเทียบได้ว่า หัวหน้าภาควิชาในสายสังคมศาสตร์กับสายวิทยาศาสตร์สุขภาพของทุกมหาวิทยาลัยมีทัศนคติแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๔) การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) วิธีการนี้ใช้สำหรับการสำรวจในระดับกว้าง เช่น ต้องการศึกษาการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชนทั้งจังหวัด ก็อาจทำได้โดยใช้แผนที่ประกอบในกรณีที่ไม่มีบัญชีรายชื่อของประชากรแต่ละหน่วย โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามเขตการปกครอง หรือตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ภูมิภาคของจังหวัดนั้น ๆ เช่น แบ่งกลุ่มตามอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน หรือเขตเหนือ เขตใต้ เขตตะวันออก และเขตตะวันตก เป็นต้น ขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นตอนแรก (เลือกบล็อก)

- ๑) กำหนดพื้นที่การศึกษาโดยใช้แผนที่ประกอบ
- ๒) แบ่งพื้นที่ออกเป็นบล็อก
- ๓) กำหนดหมายเลขให้กับบล็อก
- ๔) สุ่มตัวอย่างแบบง่ายหรือแบบมีระบบเพื่อเลือกบล็อก

ขั้นตอนที่สอง (เลือกครัวเรือน)

- ๑) ขึ้นบัญชีและกำหนดหมายเลขครัวเรือนในบล็อกที่เลือกไว้แล้ว
- ๒) สุ่มตัวอย่างแบบง่ายหรือแบบมีระบบเพื่อเลือกครัวเรือน
- ๓) เก็บข้อมูลจากผู้อาศัยในครัวเรือน

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส จำกัด, ๒๕๕๐.

ธนนัน อนุมานราชธน. การวิจัยเชิงปริมาณทางสังคมศาสตร์. เชียงใหม่ : พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๔๔.

พบปะนักวิจัย

ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด

สัมภาษณ์โดย...อัญชลี จวงจันทร์

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ นี้
ขอนำเสนอบทสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยในปัจจุบัน จากนักวิจัย
ผู้ทรงคุณวุฒิคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด ปัจจุบันดำรง
ตำแหน่งประธานหลักสูตรดุขฎิบัณฑิตสาขาอาชีวศึกษา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม ภาควิชา
สังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งท่านอาจารย์มีผลงานทางวิจัย
หลายเรื่อง เช่น การประเมินผลการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๔๕ การประเมินผลการบังคับใช้
พระราชบัญญัติการคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๗ อาจารย์เคย
ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกณฑ์
และมาตรฐานการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ในเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาเล่มนี้ จึงขอสรุปนำบทสัมภาษณ์ท่าน ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์
ชัด ดังนี้

คำถาม : ปัจจุบันท่านอาจารย์ทำการศึกษาวิจัยเรื่องอะไรบ้าง/
ให้กับหน่วยงานใด?

ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด : ดิฉันทำวิจัยให้กับหลายหน่วยงานปรากฏตามผลงาน
ที่แนบมาได้แก่ ๑) กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ๒) กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ๓) กรม
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ๔) กรม
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
(ปัจจุบัน) ๕) สำนักงาน ป.ป.ส. (ปัจจุบัน)

คำถาม : ปัญหาของการวิจัย (ภาพรวม) ของประเทศเป็น
อย่างไร?

ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด : ๑) คุณภาพของงานวิจัย เป็นประเด็นปัญหาสำคัญ
ทำให้ส่งผลกระทบต่อพัฒนานักวิจัยของประเทศและการนำ
ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง อีกทั้งการจัดสรรทุน
วิจัยแก่นักวิจัยตามความรู้ความสามารถยังไม่ค่อยมี
ประสิทธิภาพ ทั้งนี้แม้ว่าการจัดสรรทุนวิจัยขององค์กร
หน่วยงานต่าง ๆ ค่อนข้างมีประสิทธิภาพคือมีกระบวนการ
ผลักดันการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาด

- ผลักดันการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดคุณภาพและขาดประสิทธิภาพ เมื่อเทียบจากผลงานวิจัยกับการจัดสรรทุนในหลายองค์กร ๒) การจัดสรรทุนวิจัยควรมองกรอบประเด็นหลัก อย่างเช่นที่ทางรัฐสภาเองได้กำหนดประเด็นกว้าง ๆ ไว้ค่อนข้างดี แต่หลายหน่วยงานตั้งหัวข้อไว้ล่วงหน้า และบางครั้งหัวข้อเหล่านั้นล้าหลังไปแล้ว อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานเองขาดองค์ความรู้ทางวิชาการ เพราะเป็นฝ่ายปฏิบัติการ ดังนั้นการประสานงานระหว่างฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายวิชาการเพื่อการร่วมมือกันดำเนินการวิจัย หรือการเปิดให้ฝ่ายวิชาการเข้าไปศึกษาได้อย่างเต็มที่จะเป็นผลดีต่อการพัฒนาองค์กร
- คำถาม :** รัฐบาล/หน่วยงานวิจัยควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำวิจัยด้านใดบ้าง?
- ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด :** การจัดสรรทุนวิจัย ควรดูทิศทางการพัฒนาประเทศ หากทิศทางการพัฒนาประเทศมีปัญหาหลักที่ด้านใดก็มุ่งให้ความสำคัญกับด้านนั้น เช่นด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมศาสตร์ นอกจากนี้ในบางด้าน แม้ไม่มีปัญหาแต่ควรส่งเสริมการวิจัยเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา สำหรับดิฉันเองอยู่ในแวดวงของด้านวิจัยทางสังคมศาสตร์ และมองว่าปัญหาด้านกฎหมายและการบริหารจัดการเป็นปัญหาหลักของประเทศ จึงควรเน้นการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว
- คำถาม :** งานวิจัยด้านกฎหมายที่น่าสนใจมีเรื่องอะไรบ้าง?
- ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด :** การบังคับใช้กฎหมายในทุกระดับของการเกิดอาชญากรรม ทั้งการทุจริตประพฤติมิชอบที่เป็นอาชญากรรมแบบคอปกขาว (White collar crime) อาชญากรรมเศรษฐกิจ (Economic crime) และอาชญากรรมที่เกิดโดยปกติทั่วไป (Street crime) ยาเสพติด เป็นต้น เนื่องจากมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายหลาย ๆ ฉบับยังขาดประสิทธิภาพ

- คำถาม : ท่านอาจารย์คิดว่า รัฐสภาควรให้การสนับสนุนวิจัยในด้านใดบ้าง? เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาสถาบันนิติบัญญัติ
- ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด : เนื่องจากรัฐสภาเป็นสถาบันที่ต้องออกกฎหมาย แต่เท่าที่ผ่านมายังขาดหน่วยงานหรือการสนับสนุนทางวิชาการที่เป็นระบบต่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา การดำเนินงานของคณะกรรมการแต่ละคณะ ควรจะเป็นกลไกให้รัฐสภาสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ประกอบการพิจารณาออกกฎหมายได้ทันที่วงที่แต่ในทางปฏิบัติเท่าที่เป็นอยู่กลับไม่เกิดประสิทธิผลเท่าใดนัก ดังนั้น หากมีการวางแผนการดำเนินงานค้นคว้าข้อมูลในแต่ละด้านอย่างเป็นระบบโดยมีฐานข้อมูลที่ให้สมาชิกรัฐสภาและกรรมการนำไปศึกษาได้อย่างถ่องแท้และสามารถทันต่อเหตุการณ์สามารถต่อกรกับฝ่ายบริหารได้ และเกิดประสิทธิภาพในการออกกฎหมาย ดังนั้น ปัญหาที่ทางรัฐสภาต้องตั้งโจทย์วิจัย คือการวิจัยในเรื่องที่รัฐสภาต้องรับผิดชอบในการตรวจสอบหน่วยงานต่าง ๆ อีกด้านหนึ่งการศึกษาวิจัยเรื่องที่ต้องออกกฎหมายด้านต่าง ๆ ประเด็นที่น่าสนใจขณะนี้คือ การศึกษาธรรมาภิบาลของหน่วยงานความมั่นคง (Security sector) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานหลายหน่วย ทั้งตำรวจ ทหาร สำนักงาน ป.ป.ส. กรมสอบสวนคดีพิเศษ หน่วยงานความมั่นคง ฝ่ายข่าวกรอง เป็นต้น โดยศึกษาในประเด็นธรรมาภิบาลของหน่วยงานเหล่านั้นหรือ การดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านั้น เป็นต้น นอกจากนี้ การวิจัยเกี่ยวกับมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย การบริหารจัดการของหน่วยงาน ประสิทธิภาพขององค์กรด้านความมั่นคงของประเทศที่ทางรัฐสภาสามารถเข้าไปตรวจสอบได้
- คำถาม : การส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ควรดำเนินการอย่างไร?
- ผศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด : การวิจัยสามารถเผยแพร่ในรูปแบบการจัดการสัมมนาทางวิชาการ ในรูปแบบที่เป็นวิชาการอย่างแท้จริง เพื่อ

ส่งเสริม และเสริมสร้างคุณภาพนักวิจัยและงานวิจัย
นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการจัดทำวารสารเผยแพร่ที่
เป็นวิชาการซึ่งเป็นวารสารที่มีการกำหนดให้มี Peer
review ที่ทำงานจริงในการตรวจสอบผลงานที่ลงตีพิมพ์
หรือการใช้เผยแพร่เป็นวารสารทาง Web sites หรือ
E-journal เป็นต้น

ปิดท้ายวิจัย

ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง

คอลัมน์ปิดท้ายวิจัยในเดือนส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่นี้ นำเสนอเกี่ยวกับโครงการไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง ซึ่งรัฐบาลโดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบเมื่อคราวประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๒ ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

การจัดกิจกรรมโครงการ “ไทยสามัคคี ไทยเข้มแข็ง” เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงออกถึงความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ โดยลักษณะของกิจกรรมจะใช้เพลงชาติไทยเป็นสื่อในการแสดงออกถึงความรัก ความสามัคคีและร่วมกันร้องเพลงชาติไทยในเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเริ่มกิจกรรมตั้งแต่วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๒ และสิ้นสุดวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยจะเรียงลำดับจังหวัดตามตัวอักษร เริ่มจากจังหวัดกระบี่ - กรุงเทพมหานคร โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมนั้นแต่ละจังหวัดจะพิจารณากันเอง และเลือกสถานที่ที่เป็นสถานที่สำคัญของจังหวัด เพื่อให้มีพลังมวลชนมาร่วมกันร้องเพลงชาติไทย และสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยทำหน้าที่ถ่ายทอดสัญญาณพร้อมกันทั่วประเทศ และนอกจากนี้จะให้มีสื่อบอกความยาวประมาณ ๒ นาที เพื่อบอกกล่าวให้ทราบถึงวีรกรรมของจังหวัดนั้น ๆ ถึงความรักชาติ รักประเทศ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการปกครองประเทศร่วมกัน

ขณะนี้ โครงการนี้กำลังจะสิ้นสุดลงในวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ นี้ โดยนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้นำในการร่วมร้องเพลงชาติเหมือนกับพิธีเปิดในครั้งแรก และเป็นโอกาสเดียวกันที่พสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าทั่วฟ้าเมืองไทย จะได้แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ที่ได้เวียนมาบรรจบอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้จะเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสามัคคีในรูปแบบลักษณะใดก็ตาม แต่ถ้าหากประชาชนทุกคนไม่สำนึกถึงพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้คนไทยทุกคนรู้จักสามัคคีแล้ว กิจกรรมเหล่านี้ก็ไร้ประโยชน์และยากจะสำเร็จผลดังเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ได้

กองบรรณาธิการ